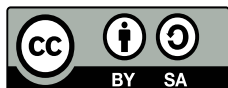

SMJERNICE I PREPORUKE ZA RAZVOJ POLITIKA
ZA LOKALNE/REGIONALNE VLASTI NA TEMU:

KAKO SURADIVATI S GRAĐANIMA

[HTTPS://CREATIVECOMMONS.ORG/LICENSES/BY-SA/4.0/](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

AUTORI:

Gražina Čiuladienė, Gintarė Žemaitaitienė, Jolanta Pivorienė - Sveučilište Mykolas Romeris, Litva
Joanna Kurowska-Pysz, Karolina Mucha-Kuś, Lubomira Trojan - Sveučilište WSB, Poljska
Magdalena Weinle, Lizett Samaniego - Visoka škola medija (Hochschule der Medien), Njemačka

U SURADNJI S:

Le Quang Son, Ho Long Ngoc, Le Thi Hong Oanh - Sveučilište u Danangu, Vijetnam
Dario Marmo, Sara Barbieri - Zsdruga LAMA, Italija
Emira Brkić Karninčić, Nenad Antolović - Riječka razvojna agencija Porin, Hrvatska

Co-funded by
the European Union

Sufinancirano od strane Europske unije. Stavovi i mišljenja izraženi u ovom dokumentu isključivo su stavovi autora i ne odražavaju nužno stavove Europske unije niti Zaklade za razvoj obrazovnog sustava. Ni Europska unija ni tijelo koje dodjeljuje sredstva ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

Sveučilište Mykolas Romeris, Litva
WSB Sveučilište, Poljska
Visoka škola medija (Hochschule der Medien), Njemačka

Sveučilište u Danangu, Vijetnam
Zadruga LAMA – socijalno poduzeće, Italija
Riječka razvojna agencija Porin, Hrvatska

Sadržaj

Uvod	4-9
Section 1 / Važnost uključivanja građana	10-21
1.1 Zašto uključivati?	10-11
1.2 Strateški značaj	12-16
1.2.1 Građani kao pokretači promjena	12-13
1.2.2 Visokoobrazovne institucije kao centri inovacija	14
1.2.3 Prednosti participativnog upravljanja	14-16
1.3 Korištenje ljestvice participacije – koncept uključivanja mladih	17-21
Section 2 / Strategije, metode i alati za učinkovito uključivanje	22-72
2.1 Izgradnja partnerstva s visokoobrazovnim institucijama (HEI)	22
2.2 Strateška važnost partnerstava s visokoobrazovnim institucijama za lokalne i regionalne vlasti	23
2.3 Uključivanje vlasti i ciljnih skupina građana	24
2.3.1 pristupi jačanju suradnje između visokoobrazovnih institucija (HEI) i vlasti	24-29
2.4 Uključivanje visokoobrazovnih institucija, srednjih škola i studenata	30
2.5 Metode i mjere za uključivanje visokoobrazovnih institucija, srednjih škola i studenata	31-44
2.6 Privlačenje visokoobrazovnih institucija, srednjih škola i studenata na suradnju	
2.6.1 Plan za jačanje angažmana studenata i mladih	45-58
2.7 Uključivanje organizacija civilnog društva i drugih dionika	59-68
	69-72
Section 3 / Suradnja za participativni pristup – preduvjeti za regionalne i lokalne vlasti	73-82
3.1 Temelj za učinkovito djelovanje jedinica lokalne i regionalne samouprave	73-75
3.2 Izgradnja poticajnog ekosustava za aktivno sudjelovanje studenata i mladih na terenu	76
3.3 Zašto su alati za javno uključivanje važni	77
3.4 Priručnik s alatima za javne vlasti	78-80
3.5 Povezanost alata i mogućih implementacija u djelovanju jedinica lokalne i regionalne samouprave	81-82
Section 4 / Sažetak i zaključak	83-86

SMJERNICE I PREPORUKE ZA POLITIKE ZA LOKALNE/ REGIONALNE VLASTI O TOME KAKO SURADIVATI S GRAĐANIMA

Uvod

U posljednjim godinama svjedočimo dubokim globalnim transformacijama koje oblikuju način na koji živimo, radimo i međusobno djelujemo kao društva. Značajni događaji poput pandemije COVID-19, vojnih napetosti diljem svijeta, rastuće klimatske krize, ubrzanog razvoja umjetne inteligencije i promjenjive geopolitičke dinamike donijeli su i dosad neviđene izazove i prilike. Ove promjene ubrzale su digitalizaciju, naglasile hitnost održivog načina života i ravnoteže između posla i privatnog života te stavile u prvi plan pitanja poput masovnih migracija i starenja stanovništva. Jedan od ključnih izazova je građanski angažman, koji može potaknuti lokalne građanske inicijative i osnažiti ljude da krenu naprijed.

U tom kontekstu prostorno planiranje i urbani razvoj moraju se razvijati kako bi odgovorili na ove složene društvene izazove, uključujući participativni pristup. U tom procesu mogu doprinijeti različiti akteri. Uključivanje građana, studenata i visokoobrazovnih institucija (HEI) od presudne je važnosti za poticanje sukreiranja rješenja koja učinkovito odgovaraju na ove promjene, uključujući inovacije. Građani doprinose neprocjenjivim lokalnim znanjima i perspektivama, dok HEI

nude vrhunska istraživanja i inovacije, a nova generacija mislilaca također je spremna suočiti se sa stvarnim problemima. Tu generaciju čine studenti koji se mogu prepoznati kao pokretači promjena, a od njih se očekuje i visoka razina građanskog angažmana te preuzimanje odgovornosti za suočavanje s nadolazećim društveno-ekonomskim i ekološkim izazovima te za poticanje lokalnog razvoja.

Aktivno uključivanje mladih i studenata u procese donošenja odluka i suupravljanja gradom nije samo izraz demokratskih vrijednosti, već i strateško ulaganje u društveni kapital i inovacije. Ove smjernice imaju za cilj predstaviti konkretne mjere koje lokalne vlasti mogu poduzeti kako bi stvorile povoljne uvjete za sudjelovanje mladih, povećale njihovu građansku svijest i osjećaj utjecaja na stvarnost koja ih okružuje.

Povijesno gledano, vlasti i akademska zajednica često su djelovale izolirano ili kroz ograničena partnerstva. Danas postoji hitna potreba za sustavnim i suradničkim pristupom koji povezuje te napore s radom lokalnih i regionalnih vlasti. Takav pristup ubrzava održivo prostorno

planiranje i urbani razvoj te jača inkluzivnost i povjerenje u upravljanje. Kada građani osjećaju da se njihov glas čuje, studenti vide da se njihov doprinos cijeni, a HEI ostvaruju značajne veze sa zajednicom, ishodi nadilaze fizička poboljšanja i stvaraju osnažena i kohezivna društva spremna za buduće izazove.

Ova uključenost mora obuhvatiti i druge dionike – poduzeća, nevladine organizacije i medije. Kako bi se odgovorilo na tu potrebu, pokrenut je Erasmus+ projekt HEIsCITI („Visokoobrazovne institucije kao inovativni pokretači održivog razvoja u europskim gradovima u post-COVID-19 eri“). Njegov je cilj ojačati suradnju između građana, studenata, HEI, lokalnih vlasti i ostalih dionika zajednice, stvarajući smisleno partnerstvo koje potiče inovacije i uključiv rast.

Osnaživanjem HEI i studenata kao aktivnih partnera u razvoju pametnih gradova, projekt integrira akademska istraživanja i svježije ideje u urbano planiranje. Putem platformi za dijalog, razmjenu znanja i sukreiranje ideja koje se mogu testirati i potvrditi tijekom trajanja projekta, HEIsCITI osigurava da rješenja budu

vizionarska, a istodobno utemeljena na stvarnim potrebama, povezujući teorijsko znanje s praktičnom primjenom. Temelj projekta je fokus na uključivanje građana, uz prepoznavanje važnosti lokalnih perspektiva u oblikovanju inkluzivnih i održivih urbanih sredina. Uključivanjem zajednica u donošenje odluka projekt gradi povjerenje i osjećaj vlasništva, što je ključno za dugoročni uspjeh.

Projekt također ističe potencijal transformacije zapuštenih urbanih prostora u žive, funkcionalne pametne zone koje odgovaraju potrebama zajednice. Korištenjem digitalnih alata, inovativnog dizajna i participativnog planiranja, HEIsCITI oprema gradove provedivim okvirima za poboljšanje kvalitete života i održivosti — služeći kao model kako suradnja može pokretati urbane inovacije i otpornost.

„Provedbom takvih kreativnih i participativnih pristupa, neiskorišteni prostori ne samo da se mogu učinkovito staviti u funkciju, već i transformirati u žive i uključive prostore zajednice koji obogaćuju društveni i kulturni život u gradu.“ Tim Urban Culture Cluba, Pilot program, Hochschule der Medien

„Ovaj projekt pružio je uvid u jedinstvene aspekte i izazove komunikacije u javnom sektoru. Također mi je omogućio primjenu strukturiranih faza dizajn razmišljanja, što je dovelo do još kreativnijih ideja.“ Ruta, Pilot program, Sveučilište Mykolas Romeris

„Projekt mi je otvorio um.“— Sudionik, Pilot program, WSB Sveučilište

„Sudjelovanje u ovom projektu donijelo je vrijedno iskustvo timskog rada. Naučili smo usklađivati različite perspektive, pronalaziti kompromise i raditi prema zajedničkom cilju. Komunikacija nije samo razmjena riječi; ona je stvaranje povezanosti, inspiriranje na akciju i osnaživanje zajednica za rješavanje zajedničkih izazova.”

Justyna, Pilot program, Sveučilište Mykolas Romeris

„Za mene je to bilo nešto opipljivo — prilika da uvježbam ključne vještine poput slušanja ljudi i sukreiranja rješenja zajedno s njima.”—

Sudionik, Pilot program, WSB Sveučilište

„Svidjelo mi se. Bilo je svježije i značajno. Osjećao/la sam da mogu dati nešto od sebe zajednici.”— Sudionik, Pilot program, WSB Sveučilište

Ove smjernice jedan su od ključnih dokumenata **Erasmus+ projekta HEIsCITI**, osmišljenog s ciljem osnaživanja lokalnih i regionalnih vlasti da pokrenu i održe inovativan, suradnički dijalog s mladim građanima — osobito studentima — uz podršku visokoobrazovnih institucija, srednjih škola i drugih relevantnih dionika. Predstavljanjem praktičnih metoda, primjera iz stvarnog života i provedivih preporuka, dokument ima za cilj:

- » Bolje identificirati potrebe i očekivanja mladih i studenata.
- » Opremljiti vlasti metodama i alatima za promicanje uključivog sudjelovanja građana.
- » Povećati građanski angažman mladih na lokalnoj razini.
- » Inspirirati suradnju između lokalnih vlasti, visokoobrazovnih institucija, srednjih škola, studenata, javnih tijela, građana, nevladinih organizacija, poduzeća i medija radi prikupljanja ideja, sukreiranja rješenja i rješavanja urbanih izazova.
- » Uključiti perspektivu mladih u procese planiranja i donošenja odluka u gradu.

- » Istaknuti pristupe za mapiranje i transformaciju napuštenih ili nedovoljno iskorištenih prostora u pametna urbana okruženja koja odgovaraju potrebama zajednice.
- » Podržati razvoj građanskih i liderskih kompetencija među mladima i studentima.
- » Iskoristiti intelektualni potencijal i kreativnost mladih te ih pretvoriti u održivi razvoj.
- » Izgraditi osjećaj zajedničke odgovornosti za razvoj lokalne zajednice i osjećaj pripadnosti među mladima.
- » Pružiti smjernice za privlačenje studenata, visokoobrazovnih institucija i drugih ciljnih skupina za partnerstvo u inicijativama urbanog razvoja.

Krajnji cilj projekta je educirati lokalne i regionalne vlasti te ih opremiti potrebnim znanjima i vještinama za izgradnju održive, otporne i uključive urbane budućnosti temeljene na **angažmanu mladih**, što je osobito važno s obzirom na slabljenje društvenih veza u post-COVID eri.

Erasmus+ projekt HEIsCITI provodio se od prosinca 2022. do studenoga 2025. godine, a **partneri u provedbi bili su**: Sveučilište WSB, Poljska (vodeći partner), Sveučilište za medije (Hochschule der Medien), Njemačka, Sveučilište Mykolas Romeris, Litva, Sveučilište u Danangu, Vijetnam, Zadruga LAMA – društveno poduzeće, Italija, Razvojna agencija Porin Rijeka (bivši Smart RI), Hrvatska.

Pridruženi partneri: Zamek Cieszyn, Poljska, Regija Stuttgart, Njemačka, Općina Joniskis, Litva, Sveučilište Aalborg, Danska

Više informacija o projektu HEIsCITI:

» <https://wsb.edu.pl/heisciti/about-the-project>

Section 1

Važnost uključivanja građana

1.1 Zašto uključivati?

Današnje zajednice suočavaju se s kompleksnim, međusobno povezanim izazovima koje nije moguće riješiti isključivo kroz upravljanje odozgo prema dolje ili izoliranu stručnost. Trajna rješenja zahtijevaju različite perspektive, uključiv dijalog i suradnju. Građani, koje predstavlja širok spektar aktera poput civilnog društva, visokoobrazovnih institucija (HEI), srednjih škola, studenata, nevladinih organizacija (NVO), poduzeća i medija, više nisu opcionalni u urbanom razvoju – oni su ključni za generiranje inovacija i postizanje značajne urbane transformacije.

Građani donose duboko razumijevanje svojih zajednica, nudeći praktične uvide i kreativne ideje za rješavanje lokalnih problema. Sudjelovanje osnažuje zajednice, potiče osjećaj vlasništva i jača društvenu koheziju ujedinjujući različite skupine u suradnji. Uključivanjem građana u procese sukreiranja i su-dizajna, općine proširuju bazu ideja, omogućujući inkluzivnija, inovativnija i održivija rješenja.¹

Visokoobrazovne institucije, s druge strane, doprinose kao središta znanja i inovacija. Partnerstvo s fakultetima i studentima gradovima daje pristup inovativnim istraživanjima, eksperimentalnim projektima i novim načinima razmišljanja. Ova suradnja unapređuje urbano planiranje i osigurava da rješenja budu utemeljena na dokazima i odgovaraju na stvarne potrebe². Srednje škole, pak, imaju ključnu ulogu u razvoju kulture građanskog angažmana od rane dobi, potičući mlade da se

aktivno zanimaju za svoje zajednice i sudjeluju u oblikovanju vlastite budućnosti. Njihova svježina perspektiva i digitalna pismenost doprinose inovativnim pristupima rješavanju problema i dugoročnoj građanskoj odgovornosti.

Nevladine organizacije djeluju kao važni posrednici, povezujući javne vlasti i zajednice zagovaranjem marginaliziranih skupina, mobilizacijom građanskih inicijativa i pružanjem stručnosti u društvenim i ekološkim pitanjima. Kao ključni dionici urbanog razvoja, poduzeća doprinose resursima, tehnološkim inovacijama i održivim gospodarskim strategijama koje mogu pokrenuti lokalni napredak. U međuvremenu, mediji imaju ključnu ulogu u omogućavanju transparentne komunikacije, podizanju svijesti i poticanju građanskog sudjelovanja informiranjem javnosti o urbanim inicijativama i poticanjem javne rasprave.

Javne vlasti moraju surađivati s građanima koje predstavljaju civilno društvo, HEI, srednje škole, studenti, NVO-i, poduzeća i mediji. Sudjelovanje nije samo mogućnost već temeljno pravo i stup demokracije. Sudjelovanje osigurava da donošenje odluka nije ograničeno na malu elitu, već da se radi o suradničkom procesu u kojem različite perspektive oblikuju javne politike. Ono omogućuje građanima da utječu na odluke u različitim fazama – od planiranja do provedbe i evaluacije – čime se osigurava da politike budu relevantnije, uključivije i odražavaju potrebe zajednice.

¹ Wong, Y. L. (2023). What is Participatory Planning in the Urban Setting?. Inclusion Matters. Singapore: Lee Kuan Yew School of Public Policy. <https://lkyspp.nus.edu.sg/research/social-inclusion-project>, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4436760> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4436760>

² Co-creating Urban Transformation: A Guide to Community Listening and Engagement for Future-fit Cities. (n.d.). <https://innovation.eurasia.undp.org/resource/co-creating-urban-transformation>

Ova participativna demokracija potiče društvenu koheziju, jača kolektivno rješavanje problema i povećava legitimnost javnih odluka.

Građansko sudjelovanje je transformativno. Ono pomiče pojedince iz uloge pasivnih korisnika usluga u aktivne donositelje odluka i su-kreatore svojih urbanih okruženja. Dijeljenjem odgovornosti u procesu donošenja odluka, zajednice prelaze granice tradicionalnih konzultacija i ulaze u značajnu suradnju, razvijajući vlasništvo i odgovornost za javne inicijative. Takva uključenost vodi prema održivijim i inovativnijim rješenjima, jer oni koji neposredno doživljavaju lokalne izazove donose praktične uvide i kreativne ideje za njihovo rješavanje.

Sudjelovanje također povećava transparentnost i odgovornost u upravljanju. Otvoreni procesi donošenja odluka, dostupne informacije i kontinuirani dijalog između vlasti i građana grade povjerenje i stvaraju zajedničku odgovornost za opće dobro. Kada ljudi vide kako njihov doprinos utječe na konačne politike, jača se njihovo povjerenje u javne institucije i potiče dugoročni građanski angažman. Transparentnost također osigurava da javne odluke nisu samo legitimnije, već i široko prihvaćene i učinkovitije u praksi.

Uz građansko sudjelovanje, suradnja s HEI-ima, srednjim školama, studentima, NVO-ima, poduzećima i medijima igra ključnu ulogu u poticanju inovacija i donošenju politika utemeljenih na dokazima. Sveučilišta pružaju istraživačku i analitičku

stručnost, dok srednje škole usađuju građansku odgovornost mlađim generacijama. NVO-i pokreću zagovaranje i inicijative odozdo, poduzeća nude tehnološki i gospodarski doprinos, a mediji osiguravaju javnu informiranost i odgovornost. Uključivanje ovih različitih dionika povezuje akademska istraživanja, javne politike i inicijative vođene zajednicom, osiguravajući da rješenja budu i vizionarska i prilagodljiva promjenjivim potrebama društva.

Na kraju, javne vlasti moraju prigrbiti sudjelovanje kako bi izgradile otporna, uključiva i napredna društva. Integriranjem znanja, kreativnosti i iskustava civilnog društva, HEI-a, srednjih škola, studenata, NVO-a, poduzeća i medija u procese upravljanja, vlasti povećavaju učinkovitost politika i jačaju temelje demokracije, povjerenja i kolektivnog napretka. Sudjelovanje nije samo mehanizam donošenja odluka, već kontinuirani proces angažmana, obrazovanja i osnaživanja koji vodi trajnoj društvenoj transformaciji.³

³ Enhancing the Student Civic Experience. <https://civicuniversitynetwork.co.uk/resources/student-civic-engagement>

1.2 Strateški značaj

1.2.1 Građani kao pokretači promjena

Sudjelovanje je temeljno pravo građanstva i kamen temeljac demokracije. Ono osigurava da pojedinci imaju sredstva, prostor i podršku za sudjelovanje u procesima donošenja odluka koje utječu na njihove živote i zajednice. Značajno sudjelovanje transformira građane iz pasivnih korisnika javnih usluga u aktivne donositelje odluka i su-kreatore svojih okruženja. Ova promjena jača društvenu koheziju, produbljuje povjerenje između zajednica i vlasti te potiče zajedničko vlasništvo nad javnim inicijativama.

Uključivanje građana u procese sukreiranja i su-dizajna proširuje bazu ideja, čineći politike osjetljivijima na različite potrebe. Putem sudjelovanja, pojedinci i zajednice osnaženi su da kritički analiziraju i preispituju postojeće strukture moći, što vodi pravednijem i uključivijem upravljanju.

Transparentnost u donošenju odluka, otvorena savjetovanja i pristup informacijama dodatno jačaju povjerenje javnosti i odgovornost, osiguravajući da politike budu usklađene s društvenim prioritetima i da steknu širu prihvaćenost.

Prednosti suradnje za javne vlasti:

Učinkovitije i prihvaćenije javne politike

- » Uključivanje građana osigurava da javne politike odražavaju stvarne potrebe i prioritete, što dovodi do boljih rezultata i većeg zadovoljstva.
- » Rješenja koja proizlaze iz participativnih procesa obično imaju jaču podršku javnosti, smanjujući otpor i povećavajući pridržavanje propisa i inicijativa.

Povećana društvena kohezija i povjerenje u vlasti

- » Transparentno donošenje odluka i otvoreni dijalog jačaju odnos između vlasti i zajednice.
- » Građani koji se osjećaju saslušanima i cijenjenima skloniji su vjerovati institucijama, što smanjuje društvene napetosti i političku polarizaciju.

Poboljšano rješavanje problema i inovativnost

- » Građani donose praktične, kontekstualne uvide koje stručnjaci mogu previdjeti.
- » Prikupljanje ideja od različitih skupina dovodi do kreativnijih, uključivijih i prilagodljivijih rješenja.

Jače uključivanje zajednice u provedbu

- » Kada ljudi pridonose oblikovanju odluka, vjerojatnije je da će sudjelovati u provedbi i održavanju i-nicijativa, smanjujući opterećenje javne uprave.
- » Aktivno uključivanje građana može dovesti do dugoročnih partnerstava, građanskih inicijativa i vo-lonterskih aktivnosti koje nadopunjuju djelovanje vlast.

1.2.2 Visokoobrazovne institucije kao centri inovacija

Visokoobrazovne institucije (HEI) imaju ključnu ulogu u povezivanju istraživanja, inovacija i javnih politika. Kao središta znanja i učenja, njihovo uključivanje osigurava da se proces donošenja odluka temelji na pristupima utemeljenima na dokazima i da je informiran najnovijim dostignućima u različitim disciplinama.

Suradnja između javnih vlasti i HEI potiče interdisciplinarno rješavanje problema i omogućuje testiranje inovativnih strategija u stvarnim uvjetima. Time se poboljšava kvaliteta javnih usluga i jača povezanost između akademske zajednice i društva, osiguravajući da obrazovanje i istraživanje ostanu usklađeni s aktualnim potrebama zajednice.

1.2.3 Prednosti participativnog upravljanja

Participativno upravljanje predstavlja dugoročnu investiciju u izgradnju otpornih, uključivih i odgovornih društava. Ovaj model upravljanja nadilazi demokraciju temeljenu isključivo na izborima, osnažujući građane da utječu na javne politike u svim fazama donošenja odluka – od planiranja i provedbe do evaluacije i revizije.

Integriranje građana, studenata, visokoobrazovnih institucija (HEI) i drugih dionika u procese upravljanja stvara suradnički ekosustav u kojem je donošenje odluka zajedničko i uključivo. Takav pristup jača odgovornost, potiče transparentnost i gradi povjerenje među dionicima. Dajući prioritet suradnji, lokalne vlasti mogu razviti rješenja koja su učinkovitija, pravednija i usklađena s potrebama zajednice.

Sudjelovanje je istodobno i sredstvo i transformativni proces koji educira, osnažuje i jača demokratsko upravljanje. Javne vlasti moraju prihvatiti ovu promjenu, prepoznajući da je uključivanje građana i HEI-a ključno za izgradnju otpornih, inovativnih i uključivih društava.

Uključivanje građana i HEI-a u procese donošenja odluka vodi prema:

Relevantnijim i učinkovitijim javnim politikama

- » Osigurava da politike odražavaju potrebe i očekivanja zajednice kroz društveni konsenzus.

Većoj transparentnosti i odgovornosti

- » Otvoreni dijalog i zajedničko donošenje odluka povećavaju povjerenje u javne institucije.

Poboljšanoj kvaliteti života

- » Sudjelovanje omogućuje zajednicama da utječu na lokalnu infrastrukturu, usluge i društvene inicijative, što vodi boljim ishodima.

Jačoj društvenoj koheziji

- » Kolektivno rješavanje problema potiče kulturu suradnje i solidarnosti.

Pomaku prema participativnoj demokraciji

- » Prelazak s upravljanja temeljenog na izborima na uključiv model u kojem građani oblikuju politiku u svim fazama.

Ključne prednosti za javne vlasti uključivanjem građana i HEI-a u procese donošenja odluka:

Pristup stručnosti i donošenju odluka temeljenom na dokazima

- » Suradnja sa sveučilištima osigurava da se javne politike temelje na najnovijim znanstvenim spoznajama, a ne na zastarjelim pretpostavkama ili političkim pritiscima.
- » Istraživačka partnerstva pomažu u identificiranju temeljnih uzroka društvenih izazova i predlaganju inovativnih, učinkovitih intervencija.

Testiranje i širenje inovativnih rješenja

- » HEI nude prilike za pilotiranje novih pristupa u kontroliranim okruženjima prije njihove šire primjene.
- » Javne vlasti mogu koristiti eksperimentalne projekte koje vode sveučilišta kao poligon za inovacije u javnim politikama.

Razvoj kvalificirane radne snage za javni sektor

- » Uključivanje studenata u rješavanje stvarnih problema priprema buduće stručnjake za karijere u javnoj upravi, urbanom planiranju i društvenim inovacijama.
- » Vlasti mogu zapošljavati obrazovane diplomante koji već imaju praktično iskustvo s izazovima javnog sektora.

Jačanje povezanosti između obrazovanja i društva

- » Javno-partnerski odnosi s HEI-ima osiguravaju da akademska istraživanja ostanu društveno relevantna i usklađena s aktualnim lokalnim problemima.
- » Vlasti imaju koristi od pristupa akademskim mrežama, čime se potiče međusektorska suradnja i razmjena znanja.

1.3 Korištenje ljestvice participacije – koncept uključivanja mladih

Ljestvica participacije (temeljena na konceptu Sherry Arnstein⁴, prilagođena za kontekst mladih) pokazuje da angažman može poprimiti različite oblike, u rasponu od prividnog uključivanja do onoga koje pruža stvaran utjecaj i kontrolu. Kako bi se mlade učinkovito pripremio za sudjelovanje u lokalnom razvoju i suupravljanju gradom, lokalne vlasti trebale bi svjesno predlagati aktivnosti na različitim razinama ove ljestvice kako bi se postigli postupno viši stupnjevi participacije.

Važno je pojasniti da prva razina participacije — često obilježena prividnim uključivanjem javnog mnijenja u donošenje odluka — ne predstavlja istinski angažman. U praksi, ta razina predstavlja oblik „ne-participacije“, gdje se građane uključuje u odbore ili savjetodavna tijela bez ikakvog stvarnog utjecaja. Proces je prvenstveno osmišljen kako bi se građane educiralo ili „umirilo“, služeći više kao alat za legitimiranje već donesenih odluka vlasti i poboljšanje odnosa s javnošću, nego kao stvarno slušanje glasova sudionika. Iz tog razloga, ovdje prikazani model započinje na razini 2: Informiranje, koja označava prvi značajan korak prema autentičnom uključivanju, budući da barem uključuje pružanje mladima pristupa relevantnim informacijama o djelovanju lokalnih vlasti.

⁴ Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of planners*, 35(4), 216–224.

**Razine
participacije mogu
se razlikovati na
sljedeći način:**

Informiranje

(Razina 2: Informacija)

Što znači:

Mladi su informirani o aktivnostima lokalne vlasti, donesenim odlukama i njihovu utjecaju na život u gradu, ali bez mogućnosti da utječu na te odluke. Ovo je temeljni korak u izgradnji građanske svijesti.

Akcija za lokalne vlasti:

Stvaranje pristupačnih i zanimljivih kanala informiranja usmjerenih na mlade (npr. posebna rubrika na mrežnoj stranici lokalne vlasti pisana jednostavnim jezikom, aktivni profili na društvenim mrežama popularnima među mladima, redoviti bilteni za škole i sveučilišta) te organiziranje dana otvorenih vrata u gradskoj upravi, gdje mladi mogu upoznati rad lokalnih vlasti.

Consulting

(Razina 3: Savjetovanje)

Što znači:

Lokalna vlast prikuplja mišljenja mladih o određenim temama ili prijedlozima, ali konačnu odluku donose vlasti. Mladi imaju glas, no nema jamstva da će njihov doprinos biti uzet u obzir.

Akcija za lokalne vlasti:

Organiziranje društvenih konzultacija o pitanjima mladih (npr. razvoj javnih prostora, kulturni programi, prijevoz), koristeći metode koje mladi preferiraju (npr. online ankete, sastanci u školama/sveučilištima, radionice). Nakon konzultacija, vlasti bi trebale pružiti povratnu informaciju o tome kako su prikupljena mišljenja utjecala (ili nisu utjecala) na konačne odluke..

Suradnja/Uključivanje

(Razina 4: Suradnja – prijelaz prema nižim razinama građanske moći u nekim modelima)

Što znači:

Mladi i lokalna vlast rade zajedno na konkretnim projektima ili inicijativama koje uglavnom pokreću i kontroliraju lokalne vlasti, ali u kojima se glas mladih cijeni i aktivno traži.

Akcija za lokalne vlasti:

Pozivanje mladih (npr. članova Savjeta mladih, predstavnika organizacija, aktivnih studenata) na sudjelovanje u radnim skupinama koje pripremaju konkretna rješenja (npr. vezana uz urbanu revitalizaciju, organizaciju gradskog događaja, stvaranje programa stipendija) te omogućavanje mladima da sudjeluju u suorganizaciji gradskih događaja (npr. festivali mladih, debate, ekološke kampanje).

Partnerstvo

(Razina 5: Partnerstvo)

Što znači:

Odluke donose lokalna vlast i mladi (ili njihovi predstavnici) zajednički. Moć i odgovornost ravnopravno se dijele u određenom području.

Akcija za lokalne vlasti:

Osnivanje Savjeta mladih s pravim ovlastima donošenja odluka u okviru određenog proračuna ili u specifičnim područjima (npr. raspodjela sredstava za male projekte mladih, suodlučivanje o rasporedu događaja za mlade). Stvaranje zajedničkih (lokalna vlast – mladi) tijela za upravljanje određenim programima ili prostorima (npr. centar za aktivnosti mladih).

Delegirana moć / Građanska kontrola

(Razina 6/7: Delegirana moć /
Građanska kontrola)

Što znači:

Mladi imaju značajan, pa čak i dominantan utjecaj na donošenje odluka i upravljanje u određenom području, u okviru definiranom od strane lokalne vlasti. Lokalna vlast povjerava mladima odgovornost za provedbu određenih zadataka.

Akcija za lokalne vlasti:

Prenošenje upravljanja određenom institucijom (npr. klubom mladih, co-working prostorom za studente) ili programom (npr. gradskim fondom za potporu inicijativama mladih) na Savjet mladih ili odabranu organizaciju mladih, zajedno s odgovarajućim proračunom i autonomijom, uz podršku mladih zadruga ili zaklada koje provode javne zadatke za svoje vršnjake.

Penjanje uz ljestvicu participacije zahtijeva veću otvorenost, povjerenje i spremnost lokalnih vlasti da dijele moć i odgovornost. Međutim, to je nužno za izgradnju istinski angažiranih i građanski osviještenih mladih koji će postati aktivni su-kreatori lokalne zajednice.

Section 2

Strategije, metode i alati za učinkovito uključivanje

2.1 Izgradnja partnerstva s visokoobrazovnim institucijama (HEI)

Kako bi značajno uključivanje građana u urbano upravljanje bilo uspješno, potrebno je definirati jasne taktike, institucionalnu podršku i aktivno sudjelovanje širokog spektra dionika. Iako je važnost građanskog angažmana općepriznata, lokalne i regionalne vlasti često se suočavaju s poteškoćama u prepoznavanju najučinkovitijih metoda za uspostavljanje trajne suradnje i osiguranje uključenosti u procese donošenja odluka.

Ovim poglavljem predstavljaju se neke od najčešćih i najpristupačnijih metoda i strategija koje mogu pomoći lokalnim upravama da budu proaktivnije u uključivanju srednjih škola, sveučilišta i studenata u procese donošenja odluka. Uključivanjem obrazovnog sustava na svim razinama (posebno HEI-a i srednjih škola) i priznavanjem njihove uloge kao centara inovacija ključnih za održive, na znanju utemeljene modele upravljanja, razni mehanizmi uključivanja mogu poduprijeti održivi i participativni urbani razvoj. Na sličan način, uključivanje mladih u srednjim školama i visokom obrazovanju promiče građansku odgovornost i jamči dugoročnu uključenost zajednice u političke procese.

Općine mogu institucionalizirati mehanizme uključivanja koji promiču održiv i participativan urbani razvoj provedbom organiziranih modela suradnje, participativnih pristupa i sustava poticaja.

Visokoobrazovne institucije (HEI) nisu samo akademska tijela; one su sastavni dio društva i imaju ključnu ulogu u rješavanju urbanih izazova. Sveučilišta stvaraju spoznaje temeljene na istraživanjima, nude eksperimentalna rješenja i obrazuju stručnjake, što može značajno unaprijediti urbano upravljanje, planiranje infrastrukture i uključivanje zajednice.

Unatoč tim potencijalnim prednostima, suradnja između općina i HEI-a često ostaje fragmentirana ili kratkoročna. HEI i lokalne vlasti često rade neovisno, što dovodi do propuštenih prilika za donošenje odluka temeljenih na dokazima, urbane inovacije i održivi razvoj.

Kako bi se iskoristio puni potencijal, općine moraju uspostaviti dugoročna, strukturirana partnerstva koja usklađuju akademska istraživanja s prioritetima upravljanja. Ovo poglavlje istražuje ključne strategije za institucionalizaciju partnerstava s HEI-ima, njihovu integraciju u modele upravljanja te osiguravanje da njihov doprinos bude trajan i značajan.

Za lokalne i regionalne vlasti snažna partnerstva s HEI-ima nude:

Kako bi iskoristile ove prednosti, općine bi trebale implementirati strukturirane modele suradnje s HEI-ima, čime se osigurava dugoročna i održiva suradnja.

2.2 Strateška važnost partnerstava s visokoobrazovnim institucijama za lokalne i regionalne vlasti

- » Pristup stručnosti koji osigurava da se **urbane politike i strategije** temelje na znanstvenim istraživanjima i praksama utemeljenima na dokazima.
- » Razvoj budućih građanskih lidera kroz **obrazovanje kvalificirane radne snage** osposobljene za rješavanje urbanih problema i participativno upravljanje.
- » Prilike za inovacije, budući da HEI donose **nove tehnologije**, eksperimentalne metodologije i interdisciplinarne pristupe složenim urbanim pitanjima.
- » **Jače uključivanje zajednice**, jer sveučilišta djeluju kao mostovi između studenata, istraživača, poduzeća i lokalnog stanovništva.
- » Pristup EU fondovima i mogućnostima prekogranične suradnje, budući da HEI često imaju pravo sudjelovanja u istraživačkim **projektima i programima urbanog razvoja**.

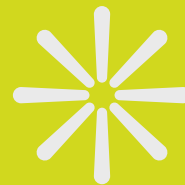
2.3 Uključivanje vlasti i ciljnih skupina građana

2.3.1 pristupi jačanju suradnje između visokoobrazovnih institucija (HEI) i vlasti

Prepoznavanje zajedničkih interesa i ciljeva

Da bi partnerstva između HEI-a i općina bila održiva i imala značajan učinak, obje strane moraju jasno definirati zajedničke ciljeve i područja usklađenosti. Lokalne vlasti i HEI trebaju voditi strukturirani dijalog kako bi utvrdili na koji način akademska istraživanja, angažman studenata i institucionalna stručnost mogu podržati gradske strategije i urbane izazove.

Ključni koraci u prepoznavanju zajedničkih interesa i ciljeva:

Pristup stručnosti i donošenje odluka temeljenih na dokazima:

- » Provođenje početnih konzultacija i radionica vizioniranja na kojima gradski čelnici, predstavnici sveučilišta i dionici iz zajednice raspravljaju o ključnim urbanim izazovima i područjima za surad-nju.
- » Usklađivanje prioriteta općina sa znanstvenim i istraživačkim snagama HEI-a, osiguravajući da se akademska stručnost usmjeri na područja izravnog utjecaja na lokalne politike i potrebe zajed-nice (npr. urbana održivost, rješenja mobilnosti, digitalno upravljanje).
- » Izrada zajedničke izjave o viziji ili strateškog dokumenta koji definira dugoročne ciljeve suradnje te opisuje kako HEI i općine mogu sukreirati rješenja, razmjenjivati znanje i podržavati razvoj za-jednice.
- » Uključivanje uprava HEI-a, nastavnog osoblja i studenata u kontinuirani dijalog o tome kako sveučilišta mogu igrati aktivnu ulogu u procesima lokalnog donošenja odluka i modelima partici-pativnog upravljanja.
- » Omogućavanje interdisciplinarne suradnje tako da partnerstva ne budu ograničena samo na odjele za urbanizam, već uključe i stručnjake iz javne uprave, ekonomije, društvenih znanosti i tehnologije, koji mogu pridonijeti višedimenzionalnim rješenjima urbanih izazova.

Prepoznavanjem zajedničkih prioriteta već u ranoj fazi suradnje, općine i HEI mogu maksimizirati zajednički učinak, osiguravajući da njihovi napori budu strateški usklađeni i da doprinose dugoročnoj urbanoj održivosti.

Uspostavljanje institucionalnih okvira za suradnju

Kako bi visokoobrazovne institucije (HEI) i općine prešle s neformalne suradnje na strukturirana partnerstva, lokalne vlasti trebaju uvesti jasne mehanizme upravljanja koji definiraju uloge, odgovornosti i očekivanja. Ovi okviri trebali bi uključivati:

Memorandume o razumijevanju (MoU) ili strateške sporazume o suradnji koji formaliziraju obveze obje strane i daju plan za dugoročno uključivanje.

Savjetodavne odbore ili radne skupine općina i HEI-a, gdje se predstavnici sveučilišta, lokalnih vlasti i organizacija civilnog društva redovito sastaju radi rasprave o preporukama za javne politike, istraživačkim rezultatima i zajedničkim projektima.

Zajedničke modele financiranja, poput istraživačkih potpora, sufinanciranih projekata i zajedničkih proračuna općina i HEI-a, koji osiguravaju financijsku održivost dugoročnih inicijativa.

Integrirane urede za vezu između općina i sveučilišta, koji djeluju kao most između akademskih institucija i gradske uprave, olakšavajući integraciju istraživanja u provedbu javnih politika i urbano planiranje.

Razvojem institucionaliziranih mehanizama suradnje, općine i HEI mogu prijeći s jednokratnih suradnji na trajna partnerstva koja utječu na strukture upravljanja i napore u razvoju zajednice.

Stvaranje living labova i urbanih inovacijskih hubova

Kako bi se akademska istraživanja prevela u praktična urbana rješenja, visokoobrazovne institucije (HEI) i općine trebale bi uspostaviti living labove i urbane inovacijske hubove, koji služe kao stvarni testni prostori za inicijative pametnih gradova i inovacije utemeljene na dokazima u javnim politikama.

Ovi suradnički prostori trebali bi:

Pružati prilike studentima i istraživačima da izravno rade s lokalnim vlastima na testiranju i provedbi rješenja za urbanu mobilnost, strategija prilagodbe klimatskim promjenama i modela participativnog upravljanja.

Podupirati eksperimentiranje s novim tehnologijama, poput urbanih analitika temeljenih na umjetnoj inteligenciji, pametnog planiranja infrastrukture i projekata digitalne uključenosti koje vodi zajednica.

Poticati aktivno sudjelovanje zajednice, osiguravajući da su stanovnici izravno uključeni u evaluaciju i sukreiranje općinskih strategija zajedno s istraživačima HEI-a i gradskim službenicima.

Služiti kao poveznica između akademske zajednice, industrije i javnih institucija, omogućujući lokalnim poduzećima, sveučilištima i tijelima vlasti suradnju na inovacijama pametnih gradova i inicijativama održivost.

Strukture financiranja i poticaja za suradnju HEI-a s vlastima

Kako bi visokoobrazovne institucije (HEI) ostale aktivni i angažirani partneri u upravljanju gradovima, potrebna im je financijska i strukturna podrška. Općine bi trebale razmotriti:

Sufinanciranje istraživačkih inicijativa koje su usklađene s ciljevima održivosti, pametnog upravljanja i razvoja zajednice.

Dodjelu općinskih istraživačkih potpora HEI-ima za projekte koji izravno doprinose lokalnim politikama i razvojnim ciljevima.

Korištenje EU i nacionalnih izvora financiranja, poput programa Horizon Europe i Erasmus+, za podršku prekograničnoj razmjeni znanja i urbanom razvoju temeljenom na istraživanjima.

Poticaj uključivanju privatnog sektora, gdje poduzeća sufinanciraju istraživačke projekte koji jačaju inovacije i gospodarsku održivost.

Ulaganjem u suradnju s HEI-ima, općine mogu osigurati da sveučilišta ostanu ključni pokretači istraživanja, eksperimentiranja u javnim politikama i urbane transformacije.

Praćenje i evaluacija partnerstava s HEI-ima

Kako bi se mjerio učinak i učinkovitost suradnje s visokoobrazovnim institucijama (HEI), općine bi trebale uvesti mehanizme praćenja i evaluacije koji prate napredak i osiguravaju odgovornost.

Ključne metode evaluacije uključuju:

Definiranje ključnih pokazatelja uspješnosti (KPI) kojima se procjenjuje učinkovitost istraživačkih doprinosa, angažmana studenata i preporuka za javne politike.

Provođenje periodičnih sastanaka za pregled suradnje između predstavnika općina i sveučilišta radi prilagodbe strategija i modela partnerstva u skladu s promjenjivim urbanim potrebama.

Objavljivanje zajedničkih izvještaja o učincima koji dokumentiraju uspjehe, izazove i dugo-ročne rezultate suradnje općina i HEI-a.

Uspostavljanje platformi za razmjenu znanja, gdje različite općine dijele primjere dobre prakse, naučene lekcije i studije slučaja o uspješnim partnerstvima s HEI-ima.

Provedbom ovih mjera evaluacije općine mogu osigurati da suradnja s HEI-ima ostane prilagodljiva urbanim izazovima i da i dalje potiče razvoj smislenih, na istraživanjima utemeljenih javnih politika.

2.4 Uključivanje visokoobrazovnih institucija, srednjih škola i studenata

Uključivanje studenata — kako na sveučilišnoj, tako i na srednjoškolskoj razini — u urbano upravljanje potiče dugoročno građansko sudjelovanje i kulturu društvene odgovornosti. Studenti donose svježe perspektive, digitalnu stručnost i inovativne pristupe rješavanju problema, što ih čini vrijednim dionicima u razvoju zajednice.

Međutim, angažman studenata u upravljanju često je sporadičan ili simboličan, umjesto strukturiran i trajan. Lokalne vlasti trebaju uspostaviti mehanizme koji osiguravaju da studenti budu aktivni sudionici, a ne pasivni promatrači u oblikovanju svojih gradova.

Uključivanje studenata ključno je za razvoj građanske odgovornosti, participativne demokracije i inovacija utemeljenih na zajednici.

Gradovi moraju usvojiti strukturirane mehanizme uključivanja kako bi u potpunosti integrirali studente i HEI-e u općinsko upravljanje. Takvi mehanizmi osiguravaju da studenti prijeđu iz pasivnih korisnika u aktivne su-kreatore urbanih rješenja.

Mladi donose:

Nove tehnološke vještine, osobito u području digitalnog upravljanja, urbanog planiranja temeljenog na umjetnoj inteligenciji i pametne infrastrukture.

Kreativna rješenja za goruće urbane izazove, poput prilagodbe klimatskim promjenama, učinkovitosti javnog prijevoza i energetske otpornosti.

Dugoročan potencijal građanskog angažmana, budući da rano sudjelovanje u upravljanju potiče cjeloživotno uključivanje građana u oblikovanje politika i javnu upravu.

2.5 Metode i mjere za uključivanje visokoobrazovnih institucija, srednjih škola i studenata

Uključivanje visokoobrazovnih institucija (HEI), srednjih škola i studenata u urbano upravljanje zahtijeva višeslojni pristup koji kombinira integraciju u nastavni plan, iskustveno učenje, digitalne alate i participativne okvire. Općine moraju pružiti strukturirane prilike studentima da doprinesu oblikovanju javnih politika, projektima zajednice i inicijativama urbanih inovacija.

Ovo poglavlje prikazuje dokazane metode i praktične mjere za povećanje angažmana studenata i HEI-a u lokalnom upravljanju. Provedbom ovih pristupa gradovi mogu iskoristiti kreativnost, tehničku stručnost i građansku energiju studenata za zajednički razvoj održivih urbanih rješenja.

A. Integracija izazova lokalne uprave u obrazovne kurikulume

Uključivanje tema urbanog upravljanja u obrazovni kurikulum temeljni je način angažiranja studenata, osiguravajući da građanska pitanja postanu sastavni dio njihova akademskog obrazovanja, a ne povremena aktivnost.

Kako bi se to postiglo, općine mogu:

- » Razviti module učenja temeljenog na izazovima, u kojima sveučilišni kolegiji obrađuju stvarne urbane probleme u suradnji s tijelima lokalne vlasti.
- » Surađivati sa srednjim školama na uključivanju kolegija građanskog angažmana, gdje se učenicima prenose osnove participativnog upravljanja, održivosti i urbanog razvoja.
- » Poticati sveučilišta da uključe istraživanja lokalnih politika u završne projekte, omogućujući studentima da pišu diplomske radove koji izravno doprinose strategijama općina.
- » Osigurati dostupnost općinskih skupova podataka za istraživačke svrhe, čime se studentima omogućuje analiza lokalnih socioekonomskih trendova, problema u prometu i izazova održivosti.
- » Uvesti zajedničke sveučilišno-općinske kolegije, u okviru kojih studenti različitih disciplina (npr. javne uprave, inženjerstva, društvenih znanosti) surađuju na istraživanjima i provedbi općinskih projekata.

Primjeri iz prakse

*Riječka platforma otvorenih podataka –
promicanje transparentnosti i
uključivanja u civic tech.*

Portal otvorenih podataka Grada Rijeke

*(<https://data.rijeka.hr>) digitalna je platforma koja omogućuje
javni pristup skupovima podataka gradske uprave. Osmišljen je
kako bi povećao transparentnost, potaknuo građanske inovacije i
podržao donošenje odluka utemeljeno na dokazima. Portal sadrži
podatke iz područja poput prometa, okoliša, urbanog planiranja,
javne nabave i demografije, u strojno čitljivim formatima uskla-
đenima s EU standardima otvorenih podataka.*

Portal koristi široki krug dionika:

*Studenti i HEI koriste ga za istraživanja, urbane studije i projekte
civic tech-a.*

*Poduzetnici i developeri na temelju gradskih podataka razvijaju
aplikacije i usluge. Građani i nevladine organizacije koriste ga
za praćenje javne potrošnje, evaluaciju usluga i oblikovanje
zagovaračkih inicijativa.*

*Omogućavanjem otvorenog pristupa javnim podacima, Rijeka
osnažuje svoju zajednicu da sudjeluje u razvoju grada putem
uvida temeljenih na podacima. Portal služi kao vrijedan obrazovni
i participativni alat, osobito kada se povezuje s građanskim
hackathonima ili sveučilišnim kolegijima.*

Primjeri iz prakse

*UCITYLAB Erasmus+ projekt ⁵, dokumentirao je 27
slučajeva suradnje sveučilišta i gradova diljem Europe.
Jedna od istaknutih praksi je Program urbanih istraživanja
u Turkuu⁶, u okviru kojeg studenti diplomskih studija
provode istraživanja za završne radove koji su sastavni dio
kurikuluma i izravno podržavaju rad gradske uprave. Njihova
istraživanja informiraju praktične primjene poput raspodjele
resursa, suradnje s dionicima i provedbe strategija.*

⁵ Case Studies Report, UCITYLAB Erasmus+ project. <https://ddd.uab.cat/pub/infpro/2019/273094/UCITYLAB-Case-Study-Report.pdf>

⁶ Turku Urban Research Programme. https://urbantransitionsmission.org/wp-content/uploads/2023/11/11_Turku_Session_UTM-in-Action_brokering-solutions-and-connecting-innovation-leaders-providers.pdf

B. Stvaranje studentskih stipendija i programa stažiranja u općinama

Ključni korak u održavanju angažmana mladih jest pružanje studentima prilika za praktično učenje kroz općinske prakse i stipendije.

Općine bi trebale:

- » Kreirati programe stručne prakse unutar gradskih odjela, omogućujući studentima rad na projektima vezanima uz urbanu mobilnost, gospodarenje otpadom i analizu javnih politika.
- » Nuditi stipendije studentima diplomskih studija za istraživanja gorućih gradskih tema poput prilagodbe klimatskim promjenama, digitalnog upravljanja i strategija javnog sudjelovanja.
- » Uspostaviti plaćene programe naukovanja za srednjoškolce, čime ih se rano u obrazovanju uvodi u općinsko upravljanje i građanski angažman.
- » Osigurati mogućnosti mentorstva povezivanjem studenata s gradskim službenicima, čime studenti stječu praktičan uvid u upravljanje i oblikovanje javnih politika.

Primjeri iz prakse

Lokalni program Akademije za lokalnu samoupravu u Pennsylvaniji u SAD-u - Government Academy's Municipal Intern Program (MIP)⁷.

Povezuje studente preddiplomskih i diplomskih studija s lokalnim upravama, vijećima i općinskim tijelima, nudeći plaćene ljetne prakse tijekom kojih studenti rade na stvarnim općinskim projektima poput prostornog planiranja, zoniranja, javnih radova i uključivanja zajednice. Program ne samo da pruža praktično iskustvo i mentorstvo gradskih službenika, već i pomaže premostiti jaz između akademskog učenja i profesionalne prakse, pripremajući studente za buduće karijere u javnom sektoru.

⁷ Municipal Intern Program application period open. (n.d.). Quaker Valley Council of Governments. <https://www.qvcog.org/announcements/municipal-intern-program-application-period-open>

C. Korištenje digitalnih alata i građanske tehnologije (civic technology) za uključivanje

S obzirom na to da je digitalna pismenost među mladima na najvišoj razini do sada, općine mogu značajno povećati angažman korištenjem građanske tehnologije i alata gamificirane participacije.

Preporučene strategije uključuju:

- » Razvoj mobilnih aplikacija putem kojih studenti mogu predlagati poboljšanja u gradu, sudjelovati u raspravama o javnim politikama i pratiti gradske inicijative.
- » Korištenje društvenih mreža za građanski angažman, osiguravajući da glas mladih bude uključen u rasprave o planiranju grada.
- » Stvaranje simulacija urbanih projekata u virtualnoj stvarnosti (VR), koje studentima omogućuju da vizualiziraju gradske planove i pruže povratne informacije prije provedbi.
- » Uvođenje platformi za participativno budžetiranje, gdje studenti pomažu u raspodjeli sredstava za projekte mladih usmjerene na urbane inovacije.
- » Organiziranje hackathona i izazova digitalnih inovacija, potičući studente da razvijaju AI rješenja za javne politike, alate za vizualizaciju podataka i aplikacije za pametne gradove.

Primjeri iz prakse

Digitalna demokratska platforma Barcelone - "Decidim"⁸ omogućuje studentima da glasaju o gradskim inicijativama i predlažu projekte u zajednici, potičući izravno povezivanje mladih i lokalne vlasti.

⁸ Decidim. (n.d.). <https://decidim.org/>

D. Organiziranje radionica sukreiranja i participativnih dizajnerskih laboratorija

Gradovi bi trebali prijeći izvan pristupa temeljenih na konzultacijama i uvesti modele sukreiranja, u kojima studenti surađuju s donositeljima politika, urbanim planerima i organizacijama civilnog društva.

Kako bi olakšale participativni dizajn i građanske inovacije, jedinice lokalne i regionalne samouprave mogu:

- » Organizirati radionice u zajednici na kojima studenti doprinose projektima urbane regeneracije analizom korištenja javnih prostora, pristupačnosti i opcija održivost.
- » Uspostaviti *living labove* u javnim prostorima, gdje studenti mogu testirati prototipe ideja i prikupljati povratne informacije zajednice prije provedbe.
- » Koristiti metodologije *design thinkinga*, u kojima studenti i gradski planeri zajednički razvijaju provediva urbana rješenja.
- » Poticati strukturirane forume za raspravu, koji studentima omogućuju predstavljanje prijedloga politika i modela upravljanja donosiocima odluka u općinama.

Primjeri iz prakse

Re-Value Business Challenge in Rijeka⁹ – U Rijeci je uspješno primijenjen model radionica sukreiranja kroz godišnji događaj „Re-Value“ Business Challenge, koji organizira Grad Rijeka. Okuplja 50 srednjoškolaca i potiče ih da razvijaju održive projekte na različite teme.

Firenze per il Clima¹⁰ – Ovu inicijativu pokrenuo je Grad Firenca s ciljem uključivanja srednjoškolaca u razvoj prijedloga za rješavanje klimatske krize na lokalnoj razini. Putem radionica, participativnih skupština i interakcije s lokalnim institucijama, učenici su osmislili vizije i konkretne akcije za održiviji i otporniji grad. Proces je kulminirao javnim predstavljanjem prijedloga gradskim službenicima, čime su ojačani građanski odgoj i osnaživanje mladih u oblikovanju okolišnih politika.

⁹ Mbembic. (2023b, November 23). Natjecanje Poslovni izazov u Rijeci – srednjoškolci osmišljavali projekte vezane uz plavu ekonomiju i održivi razvoj – Grad Rijeka. Grad Rijeka. <https://www.rijeka.hr/natjecanje-poslovni-izazov-u-rijeci-srednjoskolci-osmišljavali-projekte-vezane-uz-plavu-ekonomiju-odrzivi-razvoj/>

¹⁰ Comune di Firenze – Firenze per il clima. (2024, May 1). Firenze per il clima. Firenze per il Clima. <https://firenzeperilclima.it/>

E. Poticanje studentskih inovacija i poduzetništva u urbanom razvoju

Još jedan snažan način uključivanja mladih jest podrška studentskom poduzetništvu i inicijativama odozdo.

Kako bi se potaknula rješenja predvođena studentima za urbane izazove, jedinice lokalne i regionalne samouprave bi trebale:

- » Stvarati inovacijske hubove i inkubatore, u kojima studenti razvijaju startupe usmjerene na urbanu mobilnost, modele kružnog gospodarstva i društvene inovacije.
- » Osiguravati financijsku potporu studentskim inicijativama, kako bi projekti zajednice i ideje održivosti dobili podršku javne vlasti.
- » Organizirati natjecanja u predstavljanju ideja (pitch competitions), gdje studenti predlažu projekte koji dobivaju početna sredstva i mentorstvo javnih službenika.
- » Poticati interdisciplinarnu suradnju, povezujući studente inženjerstva, ekonomije i društvenih znanosti u sukreiranju tržišno održivih urbanih rješenja.

Primjeri iz prakse

Startup Inkubator Rijeka – poticanje maldih na inovacije i poduzetništvo¹¹. Startup Inkubator Rijeka gradski je program koji podupire mlade poduzetnike, uključujući studente i nedavne diplomante, u razvoju inovativnih poslovnih ideja. Program vodi Odjel za poduzetništvo Grada Rijeke i sudionicima nudi besplatan pristup mentorstvu, coworking prostorima, radionicama i stručnoj podršci u području poslovnog razvoja, marketinga, pravnih pitanja i prezentacijskih vještina.

*Program je osmišljen kako bi:
Oснаžio mlade poduzetničkim vještinama i sposobnostima rješavanja problema.*

Povezao studente sa stvarnim izazovima i lokalnim inovacijskim ekosustavom.

Podržao timsko učenje i interdisciplinarnu suradnju među sudionicima.

Olakšavanjem prijelaza od ideje do prototipa i lansiranja startupa, inkubator potiče mlade da aktivno oblikuju svoje gospodarsko okruženje. Često surađuje s lokalnim HEI-ima, što ga čini uspješnim primjerom međusektorske suradnje.

Ova inicijativa pokazuje kako općine mogu podržati uključivanje studenata izvan formalnog obrazovanja — kroz razvoj temeljen na inovacijama i usklađen s ciljevima pametnih gradova.

Saznajte više na: <https://startup.rijeka.hr>

¹¹ Exevio. (n.d.-b). Startup inkubator. <https://startup.rijeka.hr/>

Primjeri iz prakse

Urban Innovation Laboratory¹² u Portugalu, osnovan 2019. godine, djeluje kao suradnički hub u kojem gradski stručnjaci, privatne tvrtke, sveučilišta i istraživački centri zajednički razvijaju inovativne projekte u području mobilnosti, održivosti okoliša i urbanog upravljanja. Laboratorij nudi prilike studentima diplomskih i poslijediplomskih studija kroz prakse i istraživačke projekte u akciji, olakšavajući interdisciplinarnu suradnju i izravnu podršku općina studentskim inicijativama. Od osnutka, laboratorij je ugostio oko 60 istraživača, a rezultat su projekti poput pametnih pješačkih prijelaza i prenamjene javnih prostora — što pokazuje stvarni utjecaj studentskih inovacija na gradske politike i infrastrukturu.

EUREKA Urban Innovators Labs¹³ Razvijeni u sklopu projekta Erasmus+ EUREKA, ovi laboratoriji uspostavljeni su u suradnji sa sveučilištima u pet europskih gradova. Laboratoriji uključuju studente u rješavanje stvarnih urbanih izazova povezanih s klimatskim djelovanjem, socijalnom inkluzijom i upravljanjem. Kroz radionice, mentorska savjetovanja i terenski rad studenti zajednički razvijaju prijedloge koji se testiraju u javnim prostorima i raspravljaju s lokalnim upravama. Laboratoriji služe kao platforme za primijenjeno učenje i građansko poduzetništvo, pretvarajući akademska okruženja u pokretače urbanih inovacija i participativnog oblikovanja politika.

¹² Urban Innovation Laboratory. (2025, June 6). <https://www.interregeurope.eu/good-practices/urban-innovation-laboratory>

¹³ Redazione, L. (2022, October 24). EUREKA – Training urban innovators. LAMA. <https://agenziaalama.eu/appunti/news/eureka-training-urban-innovators/>

F. Promicanje zastupljenosti mladih u razvoju javnih politika

Kako bi se osiguralo da angažman studenata ne ostane ograničen na pojedinačne projekte, jedinice lokalne i regionalne samouprave moraju izravno integrirati glas mladih u strukture upravljanja.

Ključni pristupi uključuju:

- » Osnivanje savjeta mladih pri jedinicama lokalne i regionalne samouprave, gdje studentski predstavnici sudjeluju u raspravama o planiranju grada i raspodjeli proračuna.
- » Organiziranje javnih tribina posebno za mlade, kako bi javne politike odražavale studentske perspektive i prioritete.
- » Uključivanje studentskih predstavnika u savjetodavna tijela za javne politike, čime se osigurava da njihovi uvidi doprinose procesima donošenja odluka.
- » Razvijanje participativnih okvira odlučivanja, u kojima su studenti izravno uključeni u oblikovanje politika vezanih uz obrazovanje, promet i digitalno upravljanje.

Jedinice lokalne i regionalne samouprave imaju jedinstvenu priliku iskoristiti kreativnost, stručnost i građansku energiju studenata usvajanjem strukturiranih metoda uključivanja. Putem integracije u nastavni plan, digitalnih platformi za sudjelovanje, radionica sukreiranja i zastupljenosti u razvoju politika, gradovi mogu osigurati da studenti postanu aktivni sudionici urbanog upravljanja i dugoročnih građanskih inovacija.

Provedbom ovih praktičnih metoda uključivanja lokalne i regionalne vlasti mogu razvijati kulturu participativne demokracije, osiguravajući da mladi budu spremni oblikovati gradove budućnosti i osnaženi za poticanje inovacija i održivosti već danas.

Primjeri iz prakse

Savjet mladih Grada Rijeke – Institucionalizacija sudjelovanja mladih

Savjet mladih Grada Rijeke¹⁴(<https://www.rijeka.hr/gradska-uprava/gradsko-vijece/savjet-mladih-grad-rijeke/>) formalno je savjetodavno tijelo koje je osnovalo Gradsko vijeće kako bi se potaknulo aktivno sudjelovanje mladih u javnim poslovima. Čine ga mladi od 15 do 30 godina, odabrani putem javnog poziva i imenovani od strane Gradskog vijeća na trogodišnji mandat. Savjet djeluje kao most između mladih i gradskih vlasti, predlažući inicijative, izražavajući mišljenja i dajući preporuke o pitanjima koja se tiču mladih.

Sudjeluje u oblikovanju politika za mlade, kulturnih i obrazovnih programa te strategija za poboljšanje uvjeta života mladih u Rijeci. Suradnja se ostvaruje sa školama, udrugama mladih i gradskim odjelima, čime se osigurava da se glas mlađe generacije čuje u procesima donošenja odluka.

Dodjeljivanjem mladima strukturirane i trajne uloge u upravljanju, Rijeka pokazuje kako jedinice lokalne i regionalne samouprave mogu institucionalizirati sudjelovanje mladih. Ovaj model pomaže u izgradnji građanske odgovornosti, liderskih vještina i svijesti o javnim politikama među mladima te se može replicirati u drugim gradovima koji žele ojačati zastupljenost mladih u lokalnom odlučivanju.

¹⁴ Youth Council – City of Rijeka. (2024, October 31). City of Rijeka.
<https://www.rijeka.hr/en/city-government/city-council/youth-council/?noredirect=en-GB>

Primjeri iz prakse

Obvezni sustav savjeta mladih¹⁵ u Finskoj, zakonski je sustav savjeta mladih u Finskoj. Prema Zakonu o općinama, svaka jedinica lokalne i regionalne samouprave obvezna je osnovati savjet mladih ili odgovarajuću skupinu, čime se mladima daje formalno pravo sudjelovanja u planiranju, pripremi, provedbi i praćenju aktivnosti u sektorima poput obrazovanja, okoliša, prometa i javnog zdravlja. Ti savjeti obično uključuju izabrane predstavnike lokalnih škola i obrazovnih institucija i imaju ovlasti utjecati na rasprave o planiranju grada, raspodjeli proračuna i razvoju politika na razini jedinica lokalne i regionalne samouprave te županija.

Primjeri iz prakse

Borgo Prossima – Spazi ai Giovani (Toskana, Italija)¹⁶ – Ovaj participativni proces, koji su pokrenuli Općina Borgo San Lorenzo i Regija Toskana, uključio je više od 150 mladih u promišljanje javnih prostora namijenjenih mladima. Kroz skupštine, radionice i zajedničko mapiranje učenici su identificirali nedovoljno korištena područja i predložili projekte koji su se kretali od kulturnih centara do otvorenih prostora za druženje. Proces je kulminirao dokumentom s prijedlozima koji su izradili sami mladi i koji je službeno predstavljen lokalnoj upravi, utječući na prostorno planiranje i politiku za mlade. Ovaj model pokazuje kako se glasovi mladih mogu ugraditi u teritorijalni razvoj i regeneraciju zajednice te se može replicirati u drugim sredinama.

¹⁵ 5.3 Youth representation bodies. (n.d.).

<https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/finland/53-youth-representation-bodies>

¹⁶ Home - Borgo prossima | Spazi ai giovani - Open Toscana. (n.d.). Borgo Prossima | Spazi Ai Giovani.

<https://partecipa.toscana.it/web/borgo-prossima-spazi-ai-giovani>

2.6 Privlačenje visokoobrazovnih institucija, srednjih škola i studenata na suradnju

Uspješno uključivanje visokoobrazovnih institucija (HEI), srednjih škola i studenata u inicijative urbanog razvoja zahtijeva više od pukog informiranja; potrebna je dobro strukturirana strategija utemeljena na zajedničkoj vrijednosti, mogućnostima i dugoročnoj predanosti. Jedinice lokalne i regionalne samouprave moraju prepoznati motivacije svakog obrazovnog dionika i aktivno osmisliti okvire koji čine sudjelovanje smislenim, dostupnim i korisnim.

A. Uspostavljanje poticaja za uključivanje

Kako bi se potaknulo trajno sudjelovanje, vlasti bi trebale integrirati građansku suradnju u obrazovne okvire i razviti mehanizme nagrađivanja koji su usklađeni s akademskim, društvenim i profesionalnim ciljevima studenata i institucija.

Neki učinkoviti poticaji uključuju:

- » **Akademsko priznanje:** Vlasti mogu surađivati sa sveučilištima na integraciji građanskih projekata u nastavu putem učenja temeljenog na izazovima i završnih kolegija. Na primjer, studenti mogu raditi na stvarnim općinskim izazovima – poput optimizacije prometa ili smanjenja otpada – kao dijelu svojih kolegija.
- » **Istraživačke prilike:** Jedinice lokalne i regionalne samouprave mogu ponuditi financiranje ili resurse za istraživanja pod vodstvom sveučilišta koja se bave lokalnim problemima, potičući HEI-e da prioritet daju primijenjenim projektima usmjerenim na zajednicu.
- » **Stručne prakse i stipendije:** Strukturirana mjesta u javnim institucijama omogućuju studentima stjecanje iskustva uz istovremenu podršku inovacijama.
- » **Javno priznanje i profesionalna vidljivost:** Potvrde, nagrade i medijska promocija studentskih doprinosa pomažu u potvrđivanju vrijednosti njihova sudjelovanja i motiviraju njihove vršnjake.

B. Stvaranje platformi za zajedničko djelovanje

Privlačenje obrazovnih partnera zahtijeva i prijelaz s povremenih događaja na dugoročne suradničke ekosustave.

Jedinice lokalne i regionalne samouprave trebale bi razmotriti uspostavu:

- » **Urbanih inovacijskih laboratorija**, u kojima studenti, istraživači i javni službenici zajednički osmišljavaju i testiraju urbana rješenja. Primjer za to je Riječka urbana laboratorija u sklopu projekta CEKOM, koja potiče suradnju između studenata, građana i stručnjaka na temama pametnih gradova
- » **Projekata u zajednici**, u kojima studenti podupiru napore lokalne regeneracije. Projekt ReValue u Rijeci uključio je studente i građane u participativne dizajnerske radionice s ciljem osmišljavanja budućnosti prostora Export Drvo – postindustrijskog područja koje je sada ponovno zamišljeno kroz sukreiranje.
- » **Obrazovnih izazova i hackathona**, poput riječkog ReValue Business Challenge-a, u kojem su srednjoškolci razvijali projektne prijedloge vezane uz plavu ekonomiju i održivost. Ove inicijative povezuju obrazovanje s inovacijama, dajući studentima osjećaj svrhe i doprinosa.

C. Integracija suradnje u kurikulum

Temeljna strategija jest institucionalizirati suradnju s jedinicama lokalne i regionalne samouprave unutar obrazovnih programa.

Jedinice lokalne i regionalne samouprave mogu:

- » Suradivati sa srednjim školama na uvođenju kolegija o građanskom angažmanu koji uključuju module o održivosti, participativnom upravljanju i urbanim inovacijama.
- » Osigurati otvorene skupove podataka i lokalne izazove iz javnih politika sveučilištima za studentska istraživanja i završne radove.
- » Zajednički sa sveučilištima razvijati interdisciplinarne kolegije u okviru kojih studenti različitih fakulteta rade na zajedničkim općinskim projektima.

D. Dijeljenje uspjeha i izgradnja vidljivosti

Vidljivost ima ključnu ulogu u održavanju angažmana. Vlasti bi trebale aktivno promovirati suradničke napore kako bi se poticala kultura prepoznavanja i javnog interesa.

Strategije uključuju:

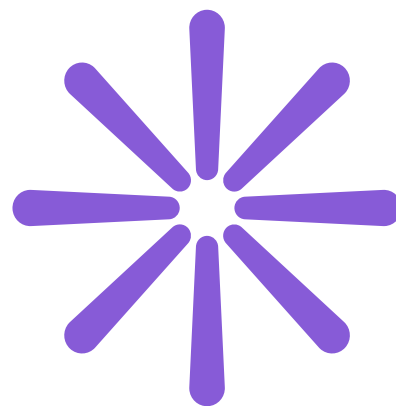
- » Dokumentiranje i objavljivanje studija slučaja studentskih inicijativa koje su imale opipljiv učinak.
- » Organiziranje javnih izložbi ili foruma za predstavljanje rezultata projekata.
- » Korištenje lokalnih medija i općinskih portala za isticanje uloge studenata i HEI-a u oblikovanju urbanih budućnosti.

Primjeri iz prakse

Grad Rijeka je putem svoje platforme Uključi se ("Get Involved")¹⁷, aktivno promovirao građanske inicijative koje su zajednički kreirali studenti i građani. One su bile široko podijeljene u lokalnim medijima, čime su povećale razinu osviještenosti i javnog priznanja.

¹⁷ GET INVOLVED! (n.d.). <https://op.europa.eu/webpub/com/get-involved/en/index.html>

HEIsCITI pilot projekti: Rezultati uključivanja

A. HEIsCITI pilot projekt Hochschule der Medien, Stuttgart

Pilot projekt „Visokoobrazovne institucije kao inovativni pokretači održivog razvoja u europskim gradovima u post-COVID-19 eri“ (HEIsCITI) u Stuttgartu pokazao je učinkovit model za poticanje uključivanja građana u urbani razvoj. Projekt je proveo HdM Stuttgart kroz kolegij na kojem je sudjelovalo 11 studenata diplomskog i naprednog preddiplomskog studija koji su se dobrovoljno prijavili, motivirani, između ostalog, i propadanjem gradskih središta u njihovim rodnim mjestima nakon COVID-19 pandemije.

Svrha pilota bila je osnažiti studente da aktivno oblikuju uključiv i održiv urbani razvoj poboljšanjem komunikacije između građana i uprave, razumijevanjem potreba građana i poticanjem aktivnog sudjelovanja u planiranju korištenja napuštenih urbanih prostora. Ključni ishodi učenja uključivali su razumijevanje participativnih pristupa, prepoznavanje potreba građana te usvajanje metoda i alata za promicanje građanskog uključivanja.

Ključne metode za uključivanje građana:

Kolegij je koristio praktične alate i metodologije:

Storytelling i Persona Canvas:

Korišteni za definiranje ciljnih skupina i strukturiranje narativa kako bi se postigla povezanost sa zajednicom.

Fokus grupe:

Online sastanak u kojem su studentski timovi zajedno s gradskom upravom, predstavnicima trgovine i kreativne industrije definirali prioritetne tematske cjeline.

Ideacijske metode:

Brainstorming i brainwriting za zajednički razvoj rješenja.

Javna prezentacija (Urban Innovation Lab):

Završni javni događaj (izložba i prezentacija) održan u središnjem „Living Labu“ (neiskorištenom maloprodajnom prostoru), gdje su studenti predstavili ideje javnosti, lokalnim vlastima i drugim dionicima, čime je potaknuta neposredna povratna informacija.

Studentska rješenja i rezultati:

Studenti su formirali dva tima:

Urban Culture Club:

Predložio je nekomercijalni „drugi dnevni boravak“ za odrasle, s ciljem jačanja zajednice, pružanja sigurnog prostora i povezivanja ljudi kroz zajedničke interese.

Die Grüne Bühne (Zelena pozornica):

Zamislio je prenamjenu napuštenih prostora u platformu za lokalne inicijative održivosti, prezentaciju vizija i poticanje razmjene u zajednici.

Uspjeh projekta naglašava njegov potencijal kao obrazovnog okvira za poticanje javnog sudjelovanja i građanskog razvoja. Preporuke proizašle iz iskustva uključuju širenje kolegija na više institucija, povećanje praktičnog učenja kroz radionice te poticanje međusektorskih partnerstava radi obogaćivanja učenja i razmjene znanja. Ovaj pilot nudi konkretan pristup osnaživanju budućih generacija vještinama i motivacijom za značajan građanski angažman u urbanom planiranju i upravljanju.

B.

Pilot projekt – Sveučilište Mykolas Romeris, Litva

Kolegij „Upravljanje participacijom: alati za uključivanje građana i osnaživanje zajednice“, razvijen u okviru Erasmus+ projekta HEIsCITI, proveden je u sklopu nastave iz kolegija „Metodologija istraživanja“ (6 ECTS) na Institutu za komunikaciju (Fakultet društvenih i humanističkih znanosti, Sveučilište Mykolas Romeris) tijekom ljetnog semestra (veljača – lipanj 2024). Sudjelovalo je 11 studenata, polaznika prve godine diplomskog studija *Komunikacija i kreativne tehnologije*.

Studenti su imali predavanja na teme poput: 1) Sudjelovanje zajednice u donošenju odluka, 2) Uključivanje građana u razvoj jedinica lokalne i regionalne samouprave, 3) Otpornost i inovativne participativne metode u post-COVID eri na primjeru Hrvatske, 4) Design thinking: faze i aktivnosti, kreativne tehnike za svaku fazu, alati za design thinking aktivnosti, 5) Istraživačke metode za prikupljanje informacija o slučaju i prezentaciju rezultata. Nakon teorijskog dijela, održan je susret s predstavnikom općine Joniskis¹⁸ (zamjenikom gradonačelnika), koji je studentima predstavio jedinicu lokalne i regionalne samouprave te ih pozvao da istraže njezinu komunikaciju. Tema je povezala studentski studijski program s praksom upravljanja. Studenti su radili u parovima na odabranim temama, odgovarajući na pitanja:

¹⁸ There are 60 municipalities in Lithuania. Joniskis district municipality is located in northern Lithuania, on the border with Latvia. With an area of 1152 km² (1.8% of the area of Lithuania), the population of the municipality on 1 January 2022 was 20 898.

- » Kakva su obilježja sadašnjeg uključivanja građana u okrug Joniskis?
- » Koje varijable mogu potaknuti građane da učinkovito sudjeluju i utječu na politike koje izravno utječu na njihove živote?
- » Koji su komunikacijski ciljevi, prioriteti i glavne teme uprave okruga Joniskis?
- » Koja su obilježja svakodnevnih poruka?
- » Koliko učinkovito općina koristi društvene mreže za širenje informacija u kriznim situacijama?
- » Koji bi faktori mogli potaknuti zajednicu na veće uključivanje u komunikaciju općine na društvenim mrežama?

Ključne metode:

Komunikacijski audit (istraživačke metode: anketa, intervju, opažanje/monitoring) [faza Naglašavanja]

Kreativne tehnike, npr. LOTUS, DISNEY, ACTIVE MEETING [faza Definiranja]

Metode sortiranja ideja, npr. „20 načina da koristiš žlicu“, 6 de Bono šesira [faza Ideacije]

Kreativne tehnike, npr. storyboard, fake it [faza Prototipiranja]

Formati prezentacije Pitch/Pecha Kutcha s opsežnim refleksijama za javne prezentacije i prikupljanje povratnih informacija od općine Joniskis tijekom posjeta [faza Testiranja]

Korišteni alati:

- » Alat za sekundarno istraživanje
- » Mapa dionika
- » Alat za prepoznavanje izazova i prilika

Rješenja i rezultati studenata:

Studenti su anketirali i intervjuirali građane te komunikacijske stručnjake općine, a proveli su i analizu sadržaja mrežne stranice i društvenih mreža općine. Na temelju prikupljenih podataka oblikovali su rezultate i prijedloge koje su predstavili tijekom sastanka u općini Joniskis. Njihov rad uključivao je: identifikaciju ciljeva, izradu plana rada, prikupljanje podataka, prepoznavanje problema, razvoj rješenja i prijedloga za poboljšanja, predstavljanje vizije (rješenja) lokalnim donositeljima odluka i javnosti te refleksiju.

Primjer

Studenti koji su istraživali stavove građana općine Joniskis o sudjelovanju zajednice koristili su anketu.

Prema rezultatima ankete¹⁹, građani najčešće sudjeluju putem ispunjavanja upitnika općine (četvrtina ispitanika). Petina ispitanika sudjeluje na online sastancima, a oko 10% na sastancima zajednice koje organizira općina. Dvije trećine ispitanika izrazilo je želju za kvalitetnijim informacijama od lokalne uprave.

U odgovorima otvorenog tipa građani su naveli da žele češće i jasnije informacije o pripremi i ishodima odluka putem e-pošte, društvenih mreža, lokalnog tiska i mrežne stranice općine. Također, primijetili su nedostatak informacija o napretku procesa, povratnim informacijama, najavama sastanaka (tema, datum, vrijeme, mjesto, trajanje). Posebno im nedostaje mogućnost daljinskog sudjelovanja u različitim sastancima te doprinos donošenju odluka putem upitnika.

Građani općine Joniskis u ovom istraživanju pokazali su razinu „neparticipacije“ kada je riječ o aktivnom uključivanju. Smatrali su da bi edukacija, uključivanje mladih, identificiranje koristi i informiranje o mogućnostima sudjelovanja u javnim odlukama povećali sudjelovanje. Velika većina (74%) navela je nedostatak inicijativa od strane općine, 75% nedostatak informacija o mogućnostima uključivanja, a 67% nedostatak povratnih informacija nakon sudjelovanja. Čak 53% ispitanika izrazilo je strah od negativnih posljedica sudjelovanja. Dio ispitanika istaknuo je i apatiju stanovnika, nedostatak vremena zbog poslovnih obveza te nesigurnost u sam proces kao glavne prepreke.

Studija je identificirala važnu potrebu građana općine Joniskis za kvalitetnom komunikacijom, što je presudno za uspješno građansko sudjelovanje. Nedostatak informacija ozbiljno narušava participaciju. Preporuka je da ispunjavanje komunikacijskih i informacijskih potreba građana doprinosi aktivnijem građanskom angažmanu.

Studenti su svoja otkrića i preporuke predstavili gradu, projektnom timu i sveučilišnoj zajednici (kako bi se promovirao novi kolegij). Sudjelovanjem u ovom kolegiju studenti su postali svjesniji potrebe za građanskim angažmanom, ali su stekli i znanja i vještine u animiranju odnosa između građana i lokalnih vlasti. Razvijajući osjećaj partnerstva i međusobnog poštovanja, studenti su se osnažili da se obrate lokalnim čelnicima s prijedlozima željenih promjena. Kroz alate za osnaživanje zajednice studenti su se zalagali za poboljšanja.

¹⁹ PARTICIPANTS: 213 adults (41% men, 59% women; 47% - aged 18 - 29; 19% - aged 30 - 39, 16% - aged 40 - 49; 8% - aged 50-59, 10% - aged 60+)

C.

HEIsCITI pilot projekt – WSB University, Poljska

Pilot projekt proveden je na jednom od sveučilišnih odjela u Cieszynu, koristeći pristup učenja temeljen na projektima (Project-Based Learning), uz nadopunu odabranim metodama *design thinkinga*. Inicijativa se usredotočila na neposrednu urbanističku okolinu sveučilišne zgrade, koja je bila djelomično zapuštena. Na temelju prepoznatih potreba lokalnih dionika, studenti su radili na prijedlozima za revitalizaciju susjedstva, s naglaskom na uključivost i održivost. Projekt je uključio studente preddiplomskog studija u sklopu kolegija Project-Based Learning.

Ključne metode za uključivanje građana:

Kolegij je koristio praktične alate i metodologije:

Mapiranje dionika – identificiranje ključnih aktera na koje projekt utječe ili koji na njega utječu

Prostorno mapiranje – vizualizacija prostora i područja interakcije u susjedstvu

Terenska opažanja – razumijevanje kako dionici koriste prostor i koje su njihove potreba

Generiranje ideja – grupni brainstorming za razvoj inovativnih rješenja

Javna prezentacija – studenti su predstavili svoje koncepte predstavnicima lokalne i regionalne samouprave, sveučilišnom osoblju i članovima zajednice, čime je omogućena izravna rasprava i povratna informacija

Studentska rješenja i rezultati:

TIM 1:

Mala vanjska arhitektura – grupa se usredotočila na osmišljavanje rješenja koja olakšavaju korištenje javnog prostora u skladu s načelima pristupačnosti.

TIM 2:

Zelenilo oko zgrade Sveučilišta – ovaj tim radio je na planiranju uređenja okoliša Sveučilišta u skladu s vrijednostima održivog razvoja.

TIM 3:

Zajednički društveni prostor s korisnicima susjednih nekretnina – tim je razvio ideje o tome kako se može provesti suradnja s dionicima radi revitalizacije susjedstva i jačanja međuljudskih odnosa.

TIM 4:

Parkiralište i vanjski prostor za učenje – ovaj tim bavio se izazovnim problemom prevelikog broja automobila parkiranih oko zgrade, što ograničava potencijal prostora za odmor i aktivnosti na otvorenom.

Pilot u Cieszynu osnažio je studente da sukreiraju uključiva i održiva rješenja prilagođena stvarnim potrebama dionika. Četiri studentska tima bavila su se ne samo pitanjem zapuštenog susjedstva, već i važnim društvenim izazovima poput pristupačnosti, zelenih površina, socijalne integracije i problema prometa. Participativni alati pomogli su premostiti komunikaciju između studenata, građana i lokalnih vlasti. Projekt je pokazao kako akademsko okruženje može biti katalizator urbanih inovacija usmjerenih na zajednicu.

2.6.1 Plan za jačanje angažmana studenata i mladih

Jačanje studentskog angažmana i angažmana mladih u lokalnim i regionalnim poslovima složen je proces koji zahtijeva strateški pristup i dosljedno djelovanje. Ove ciljne skupine najbolje je poticati da razvijaju interes za razvoj lokalne zajednice, koja im je bliža i poznatije okruženje. Sljedeći plan prikazuje ključne faze ovog procesa.

Faza I

Dijagnoza i strateško planiranje

Sve aktivnosti trebaju se temeljiti na temeljitom razumijevanju situacije, potreba i potencijala mladih u lokalnoj zajednici.

Identificiranje potreba, prepreka i potencijala studenata i mladih u lokalnoj zajednici

Ključno je steći pouzdano razumijevanje specifičnih obilježja lokalne omladinske zajednice – njezinih problema, težnji, raspoloživih resursa, očekivanja prema lokalnoj vlasti i prilika za sudjelovanje. Dijagnozu ne bi trebali provoditi isključivo službenici ili vanjski stručnjaci; aktivno uključivanje studenata i mladih u ovoj fazi je temeljno jer čini istraživanje relevantnijim i gradi osjećaj suodgovornosti za rezultate.

Za provedbu dijagnoze mogu se koristiti različite metode, kvantitativne i kvalitativne. To uključuje ankete (tradicionalne i online), individualne i grupne intervjue (npr. fokus grupe – FGI), dijagnostičke radionice sa sudjelovanjem studenata i mladih, analizu postojećih podataka (npr. demografskih, o infrastrukturi, obrazovnoj i kulturnoj ponudi), mapiranje potreba i resursa zajednice, sudioničko promatranje.

Bitni element dijagnoze jest identificiranje prepreka koje otežavaju aktivno sudjelovanje mladih. To mogu biti čimbenici poput nedostatka vremena (zbog školskih ili radnih obveza), osjećaja da nemaju stvaran utjecaj na odluke, niskog povjerenja u javne institucije i političare, infrastrukturnih ograničenja (npr. nedostatak prostora za okupljanje, slab pristup javnom prijevozu), što je posebno izraženo u manjim gradovima i ruralnim područjima.

Zajedničko definiranje ciljeva i prioriteta sa studentima i mladima

Participativni pristup u fazi planiranja ključan je za kasnije, autentično uključivanje mladih u provedbu planiranih aktivnosti. Mladi trebaju imati stvaran utjecaj na oblikovanje strategija i programa koji se izravno odnose na njih; njihov glas mora se čuti i uzeti u obzir. Od SWOT analize do postavljanja ciljeva i javnih konzultacija – jasno se pokazuje koliko je ovakav pristup vrijedan.

Razvoj lokalne strategije/programa djelovanja za uključivanje mladih i studenata

Rezultat dijagnoze i zajedničkog definiranja ciljeva trebao bi biti razvoj formalnog dokumenta – lokalne strategije ili programa djelovanja za uključivanje studenata i mladih. Takav dokument trebao bi biti usklađen s drugim strateškim razvojnim planovima jedinice lokalne i regionalne samouprave i temeljiti se na pouzdanim podacima iz provedene dijagnoze. Strategija bi trebala jasno definirati ciljeve (opće i specifične), konkretne aktivnosti za njihovo postizanje, vremenski okvir provedbe, mjerljive pokazatelje uspjeha i realan financijski plan. Izrada strategije mora biti transparentna i uključivati različite skupine dionika – prvenstveno studente i mlade, ali i predstavnike sveučilišta, škola, nevladinih organizacija, kulturnih institucija, poduzeća itd.

Autentično uključivanje studenata i mladih, već u fazi dijagnoze i strateškog planiranja, temelj je za izgradnju zajedničke odgovornosti za budućnost zajednice. Ako mladi osjete da se njihov glas čuje i da se ozbiljno uzima u obzir pri izradi planova, puno su spremniji aktivno sudjelovati u njihovoj kasnijoj provedbi i poistovjetiti se s ciljevima tih aktivnosti. Izostavljanje mladih u fazi planiranja nosi rizik stvaranja programa koji nisu prilagođeni njihovim stvarnim potrebama i interesima, što može dovesti do nezainteresiranosti i niske razine sudjelovanja. Ulaganje vremena i resursa u participativno planiranje višestruko se isplati kroz veći angažman, ciljanije inicijative i bolje, trajnije rezultate.

Faza II

Provedba aktivnosti i inicijativa

Nakon razvoja strateškog okvira, sljedeća faza je praktična provedba konkretnih aktivnosti i inicijativa za jačanje angažmana studenata i mladih.

Katalog provjerenih obrazaca i alata za uključivanje studenata i mladih

Jedinice lokalne i regionalne samouprave trebaju koristiti širok spektar metoda i alata participacije kako bi mogle fleksibilno odgovarati na različite potrebe i kontekste. Odabir određenih oblika trebao bi biti prethodno utemeljen na analizi njihove prikladnosti za lokalne uvjete, dijagnozi potreba studenata i mladih te dostupnosti resursa.

Popis preporuka može se pronaći u dokumentu „Alati aktivne participacije: priručnik za facilitatora građanskog angažmana“ („*Active Participation Tools: A Handbook for Civic Engagement Facilitators*“), razvijenom također u sklopu projekta HEIsCITI.

Prilagodba nacionalnih i međunarodnih primjera dobre prakse lokalnom kontekstu

Ove smjernice mogu poslužiti kao inspiracija, predstavljajući iskustva drugih jedinica lokalne i regionalne samouprave te lokalnih aktera koji uspješno provode programe uključivanja studenata i mladih. Međutim, ključno je ne kopirati nekritički gotova rješenja, već ih kreativno prilagoditi specifičnostima lokalne zajednice, njezinoj kulturi, resursima i izazovima. Uključivanje dionika, uključujući studente i mlade, treba biti „skrojeno po mjeri“, pri čemu se primjeri dobre prakse koriste kao inspiracija, a ne kao gotovi recepti.

Faza III

Tijek aktivnosti – ključni aspekti provedbe

Pokretanje inicijativa tek je početak. Način na koji se provode ima presudan utjecaj na stvarno uključivanje mladih i postignute rezultate.

Osiguravanje autonomije studenata i mladih te stvarnog utjecaja

Kako bi sudjelovanje bilo autentično, mladi moraju imati osjećaj da doista utječu na odluke i oblik provedenih aktivnosti. Treba im dati prostor za samostalan rad, preuzimanje inicijative i eksperimentiranje, čak i uz rizik od pogrešaka, jer su one prirodan dio procesa učenja. Ključno je izbjegavati situacije u kojima odrasli previše kontroliraju ili dominiraju aktivnostima mladih, jer to vodi frustraciji i obeshrabrivanju. Postupati prema mladima kao ravnopravnim partnerima, povjeravati im odgovornost i vjerovati u njihove kompetencije od presudne je važnosti.

Promocija aktivnosti i dopiranje do različitih skupina studenata na sveučilištima i u srednjim školama

Učinkovita komunikacija i promocija nužni su kako bi se što većem broju mladih prenijele informacije o prilikama za uključivanje. Treba koristiti komunikacijske kanale popularne među mladima, poput društvenih mreža (Facebook, Instagram, TikTok), ali i tradicionalne oblike, kao što su plakati na sveučilištima i u srednjim školama te javnim prostorima, informativni sastanci ili informacije u lokalnom tisku i na mrežnim stranicama. Posebnu pozornost treba posvetiti dopiranju do mladih u manjim gradovima, ruralnim područjima i zapuštenim zonama, uključujući one u procesu revitalizacije, gdje je pristup informacijama i raznovrsnim ponudama često ograničen. Vrijedno je uključiti i vršnjake kao ambasadore participativnih aktivnosti.

Sadržajna i organizacijska podrška inicijativama mladih

Mladi, iako puni entuzijazma i ideja, često trebaju podršku odraslih kako bi svoje inicijative učinkovito proveli. Uloga jedinica lokalne i regionalne samouprave i suradničkih institucija, poput sveučilišta i srednjih škola, jest pružiti takvu podršku. Ona može uključivati mentorstvo iskusnih savjetnika, trenera ili facilitatorâ koji pomažu u planiranju, upravljanju projektima, rješavanju problema ili prikupljanju sredstava. Jednako je važna i materijalna podrška, poput prostora za sastanke, uredske i multimedijske opreme ili administrativne pomoći pri organizaciji događaja. Važan element podrške jest i osposobljavanje mladih lidera te članova savjeta mladih ili studentskih vijeća za jačanje njihovih kompetencija u javnom djelovanju.

Faza IV

Praćenje, evaluacija i osiguravanje održivosti

Angažman mladih nije jednokratna aktivnost, već kontinuirani proces koji zahtijeva sustavno praćenje, vrednovanje i prilagodbu.

Metode i pokazatelji za praćenje napretka i učinaka

Potrebno je redovito prikupljati podatke o provedbi aktivnosti, razini sudjelovanja mladih i postignutim rezultatima. Praćenje treba uključivati kvantitativne pokazatelje (npr. broj sudionika, broj provedenih projekata, izlaznost na izborima za savjete mladih, broj aktivnih članova udruga mladih) i kvalitativne pokazatelje (npr. razina zadovoljstva sudionika, razvoj kompetencija, promjene u stavovima).

Participativna evaluacija aktivnosti uz uključivanje mladih

Proces evaluacije trebao bi biti participativan – mladi trebaju aktivno sudjelovati u ocjenjivanju provedenih aktivnosti te davati svoja mišljenja, opažanja i prijedloge za poboljšanja. Metode evaluacije mogu uključivati ankete (online i tradicionalne), individualne i grupne intervjuje, fokus grupe, evaluacijske radionice i dr. Savjeti mladih i predstavnici participativnog proračuna trebali bi provoditi evaluacije nakon svake završene aktivnosti i pripremati godišnje evaluacije svoga rada.

Strategije za osiguravanje dugoročne održivosti i institucionalizacije aktivnosti

Za mlade angažman mora biti održiv i institucionaliziran. To uključuje stvaranje stabilnih struktura koje podržavaju participaciju (npr. dobro organizirani savjeti mladih s osiguranim financiranjem i podrškom, stalni programi potpora za inicijative mladih). Također je važno graditi kompetencije lokalnih mladih lidera i facilitatorâ koji će moći nastaviti aktivnosti u budućnosti. Oni mogu djelovati i na sveučilištima i u srednjim školama. Aktivnosti mladih trebaju biti uključene u dugoročne razvojne strategije jedinica lokalne i regionalne samouprave, čime se osigurava odgovarajuće prepoznavanje i kontinuitet financiranja. Ključan je i kontinuirani dijalog te partnerska suradnja s mladima, uz tretiranje mladih kao trajnog elementa javnog života zajednice.

Pristup uključivanju mladih trebao bi biti dinamičan i temeljen na ciklusu stalnog unapređivanja, usporedivom s Demingovim ciklusom (Planiraj–Provedi–Provjeri–Djeluj). Dijagnosticiranje potreba i pažljivo planiranje aktivnosti (Planiraj) polazišna su točka. Zatim slijedi provedba planiranih inicijativa (Provedi). Sljedeći korak je sustavno praćenje napretka i participativna evaluacija rezultata (Provjeri). Zaključci iz ove faze trebaju voditi prema refleksiji, modifikaciji i poboljšanju poduzetih aktivnosti (Djeluj) kako bi se što bolje odgovorilo na promjenjive potrebe mladih i lokalne uvjete. Takav iterativni proces pomaže izbjeći stagnaciju, prilagoditi se novim izazovima i stalno unapređivati sustav podrške participaciji mladih, čineći ga učinkovitijim i održivijim. To je proces učenja za sve uključene strane – i za lokalne vlasti i za studente i mlade.

Sljedeća tablica (Tablica 1: Potencijalne prepreke za angažman mladih i strategije za njihovo prevladavanje) prikazuje moguće prepreke uključivanju mladih i predložene strategije za njihovo prevladavanje.

Tablica 1:

Potencijalne prepreke za angažman mladih i strategije za njihovo prevladavanje

Vrsta prepreke i opis

Predložene strategije prevladavanja

Primjeri aktivnosti

Nedostatak vremena kod studenata i mladih. Veliko opterećenje fakultetskim i školskim obvezama, izvannastavnim aktivnostima, poslom; gust raspored.	Prilagodba termina i formata aktivnosti dostupnosti studenata i mladih; fleksibilni oblici uključivanja; vrednovanje njihovog doprinosa vremenu.	Organiziranje kraćih, intenzivnih radionica; mogućnost online sudjelovanja; aktivnosti vikendom ili poslijepodne; simbolične nagrade ili potvrde o sudjelovanju.
Osjećaj nepostojanja utjecaja i nisko povjerenje u institucije. Uvjerjenje da se glas mladih ne uzima u obzir; negativna slika političara i ureda; iskustva simboličnog uključivanja.	Osiguravanje stvarnog utjecaja na odluke; transparentnost procesa donošenja odluka; izgradnja partnerskih odnosa; pokazivanje konkretnih rezultata djelovanja mladih.	Provedba participativnih proračuna mladih s jamstvom realizacije odabranih projekata; redovite konzultacije sa savjetima mladih i uzimanje njihovih mišljenja u obzir; informiranje o tome kako su iskorištene ideje mladih.
Nedostatak interesa i motivacije kod studenata i mladih. Apatija; nedostatak znanja o mogućnostima uključivanja; percepcija politike kao dosadne ili negativne.	Atraktivni oblici aktivnosti prilagođeni interesima studenata i mladih; promicanje koristi sudjelovanja (osobni razvoj, nova poznanstva, stvarni utjecaj); uključivanje vršnjaka kao lidera i ambasadora.	Organiziranje gradskih igara, festivala, natjecanja, umjetničkih projekata na građanske teme; korištenje društvenih mreža i influencera; stvaranje mentorskih programa.
Ograničeni resursi jedinica lokalne i regionalne samouprave (financijski, ljudski, materijalni). Nedostatak dovoljno sredstava u proračunu; nedovoljan broj obučenog osoblja; manjak odgovarajućih prostora.	Traženje vanjskih izvora financiranja; izgradnja kompetencija osoblja kroz obuke; suradnja s nevladinim organizacijama i volonterima; optimalno korištenje postojeće infrastrukture.	Prijave na natječaje (npr. Erasmus+); organiziranje obuka za službenike; stavljanje na raspolaganje sveučilišnih i školskih dvorana, prostora kulturnih centara i poduzeća za aktivnosti mladih.
Infrastrukturne i komunikacijske prepreke (osobito u manjim gradovima/selima). Poteškoće s dolaskom na sastanke, ograničen pristup informacijama, manje organizacija i institucija.	Decentralizacija aktivnosti; korištenje online alata; podrška lokalnim mladim liderima; mobilni centri aktivnosti.	Organiziranje sastanaka i radionica u različitim dijelovima općine; stvaranje online platformi za komunikaciju i sudjelovanje; podrška programima studentskih i omladinskih inicijativa u ruralnim područjima.
Nedostatna podrška odraslih (skrbnika, nastavnika, roditelja). Nedostatne kompetencije predstavnika lokalnih vlasti; nerazumijevanje potreba mladih; pretjerana kontrola ili pasivnost.	Obuka i podrška za službenike i nastavnike; edukacija roditelja o koristima sudjelovanja mladih; promicanje partnerskih odnosa između odraslih i mladih.	Radionice za skrbnike savjeta mladih; informativni sastanci za roditelje; izrada vodiča i edukativnih materijala za odrasle koji rade s mladima.
Nerealna očekivanja i zahtjevi mladih. Predlaganje ideja koje je nemoguće provesti zbog financijskih, pravnih ili tehničkih ograničenja.	Edukacija studenata i mladih o mogućnostima i ograničenjima jedinica lokalne i regionalne samouprave; jasno definiranje kriterija i pravila podrške; pomoć u doradi ideja.	Organiziranje informativnih sastanaka o proračunu i procedurama donošenja odluka; pružanje stručne podrške u fazi predlaganja projekata.

2.7 Uključivanje organizacija civilnog društva i drugih dionika

Uključivanje organizacija civilnog društva (OCD) i drugih ključnih dionika u urbani razvoj, poput poduzeća i medija, doprinosi uključivijem, transparentnijem i participativnijem procesu donošenja odluka. Raznoliki akteri – nevladine organizacije, mjesne zajednice, sindikati, poduzeća i mediji – doprinose vrijednim perspektivama, stručnošću i resursima. Integrirani pristup koji kombinira javne konzultacije, digitalno uključivanje i inicijative koje vodi zajednica osigurava smisleno sudjelovanje i jača suradnju između jedinica lokalne i regionalne samouprave i ovih dionika..

Organizacije civilnog društva ključne su za zagovaranje društvenih tema, predstavljanje marginaliziranih zajednica i mobiliziranje javnog sudjelovanja. Poduzeća doprinose kroz programe društveno odgovornog poslovanja (CSR), inovativna rješenja i javno-privatna partnerstva. Mediji, tradicionalni i digitalni, pomažu u širenju informacija, podizanju svijesti i olakšavanju dijaloga između vlasti i građana.

Preporučene aktivnosti >>

A. Javne konzultacije i participativni procesi planiranja

- » Organiziranje javnih tribina, fokus grupa, anketa i radionica za prikupljanje mišljenja o predloženim politikama ili projektima.
- » Uključivanje OCD-a, poduzeća i medija kao ključnih partnera u raspravama kako bi se osigurala široka zastupljenost interesa.
- » Korištenje metoda participativnog proračuna koje građanima i organizacijama omogućuju izravan utjecaj na odluke o financiranju.

Primjeri iz prakse

Berlin Strategy 3.0, plan razvoja grada izrađen participativnim procesom²⁰ u kojem je sudjelovao upravljački odbor s predstavnicima svih senatskih odjela, čime je osigurana sveobuhvatna koordinacija. Proces je uključivao anketu javnog mnijenja početkom 2020. godine radi prikupljanja stavova o ključnim temama budućnosti grada. Naknadna anketa provedena je radi procjene utjecaja pandemije COVID-19 na javno mnijenje. Rezultati obje ankete korišteni su u evaluaciji pojedinih tematskih područja unutar strategije.

²⁰ "Shaping the City Together" and the Urban Development Concept Berlin 2030.
<https://oidp.net/en/practice.php?id=1253>

B. Korištenje digitalnih platformi za šire uključivanje i doseg

- » Implementacija online platformi za ankete, podnošenje prijedloga i prikupljanje povratnih informacija, čime OCD-i, poduzeća i mediji mogu iznijeti svoje stavove.
- » Korištenje geoinformacijskih alata poput digitalnih karata za prikupljanje ideja zajednice o urbanim pitanjima.
- » Angažiranje medija radi jačanja prilika za sudjelovanje i informiranja javnosti o procesima donošenja odluka.

Primjeri

U Amsterdamu, u Nizozemskoj, lokalna je vlast lansirala "Amsterdam Smart City Platform"²¹ digitalni alat putem kojeg građani, studenti i HEI-i mogu predlagati ideje i surađivati na projektima urbanih inovacija. Platforma je rezultirala uspješnim inicijativama, poput mreža za dijeljenje energije u zajednici i prototipova održivog stanovanja.

Primjeri

Gradska uprava Stuttgrata razvila je portal za sudjelovanje građana "Stuttgart – Meine Stadt,"²² u sklopu nastojanja da unaprijedi digitalne usluge i građanski angažman. Ova inovativna platforma omogućuje stanovnicima aktivno sudjelovanje u lokalnom upravljanju, doprinos gradskim projektima i uključivanje u inicijative zajednice. Također služi kao sveobuhvatan digitalni resurs s informacijama o urbanom razvoju, mogućnostima participacije i vijestima lokalne zajednice.

²¹ Amsterdam Smart City. (n.d.). Amsterdam Smart City. Amsterdam Smart City. <https://amsterdamsmartcity.com/>

²² Bürgerbeteiligungsportal. (2024). Stuttgart-Meine-Stadt.de. <https://www.stuttgart-meine-stadt.de/>

C. Poticati inicijative zajednice i volonterstvo

- » Ostvarivanje partnerstava s lokalnim OCD-ima, poduzećima i medijima radi zajedničkog razvoja i provedbe projekata u zajednici.
- » Poticanje poduzeća da podrže urbane inicijative kroz CSR programe, sponzorstva i volonterstvo temeljem vještina.
- » Angažiranje medija kako bi se istaknuli uspješni projekti koje vodi zajednica, čime se inspirira šire sudjelovanje.
- » Pružanje mikro-potpora za podršku inicijativama odozdo koje su usklađene s prioritetima jedinica lokalne i regionalne samouprave, poput projekata održivosti, programa socijalne uključenosti i inicijativa digitalne pismenosti.

Primjeri iz prakse

Human Cities/Smoties-Creative²³ – projekt mreže Human Cities usmjeren na mala i udaljena mjesta, uz sudjelovanje sveučilišta, centara i konzultanata, uključujući regionalni dizajnerski centar Zamek Cieszyn (Poljska). SMOTIES se fokusirao na urbanu regeneraciju, posebno u depopuliranim i udaljenim područjima. Cilj projekta bio je otkriti i potaknuti lokalne evolucijske procese. Suradnički dizajnerski procesi s lokalnim zajednicama odvijali su se na odabranim lokacijama. Projekt je također rezultirao pripremom dizajnerskih alata za kreativnu transformaciju javnih prostora u malim i udaljenim mjestima

¹⁵ Homepage | SMOTIES Project. (2024, April 22). SMOTIES Project. <https://humancities.eu/smoties/>

Section 3

Suradnja za participativni pristup – preduvjeti za regionalne i lokalne vlasti.

3.1 Temelj za učinkovito djelovanje jedinica lokalne i regionalne samouprave

Potrebno je stvoriti jasne i stabilne pravne okvire koji će podržavati suradnju između jedinica lokalne i regionalne samouprave, škola, akademske zajednice te studenata i mladih. Posebno je važno prilikom osnivanja savjetodavnih i konzultativnih tijela – poput savjeta mladih i njihovih statuta – precizno definirati njihove zadatke, nadležnosti i načela djelovanja. Stoga je razvoj i provedba općinskih programa ili strategija za suradnju s ovim skupinama ključna. Ti dokumenti trebaju nastajati na participativan način, uz aktivno uključivanje samih studenata i mladih, kao i škola i akademske zajednice, kako bi se definirali dugoročni ciljevi i smjerovi djelovanja.

Da bi jedinice lokalne i regionalne samouprave učinkovito jačale angažman studenata i mladih u aktivnostima zajednice, njihovi zaposlenici i donositelji odluka moraju posjedovati odgovarajuće kompetencije, osigurati dovoljne resurse i stvoriti poticajno okruženje.

Stoga se ljudski resursi s konkretnim znanjima i kompetencijama nameću kao strateški resurs u ovom području. Učinkovito uključivanje studenata i mladih zahtijeva od predstavnika jedinica lokalne i regionalne samouprave posjedovanje stručnih znanja, razvijenih mekih vještina te otvorenog i podržavajućeg stava.

Ključna područja kompetencija uključuju:

» Komunikacijske kompetencije – sposobnost preciznog i razumljivog prenošenja informacija, prilagođenih specifičnostima mlade publike.

Aktivno slušanje, otvorenost prema argumentima mladih te dijalog utemeljen na međusobnom poštovanju i razumijevanju nužni su elementi. Komunikacija treba biti dvosmjerna, omogućujući mladima da slobodno izražavaju mišljenja i postavljaju pitanja.

» Participativne kompetencije – zaposlenici lokalne i regionalne samouprave trebaju poznavati različite metode i alate participacije te ih znati praktično primijeniti u radu s mladima. To uključuje osmišljavanje i facilitiranje procesa konzultacija i suodlučivanja koji su doista uključivi. Također je ključno spremno dijeliti odgovornost, pa i dio ovlasti, te prepustiti inicijativu mladima, tretirajući ih kao ravnopravne partnere u djelovanju, a ne samo pasivne primatelje odluka.

» Kompetencije za rad s akademskom zajednicom, školama, studentima i mladima – razumijevanje specifičnosti adolescencije i rane odrasle dobi, uz posebnu pozornost na potrebe, težnje, probleme i potencijale mladih. Neophodna je sposobnost izgradnje odnosa temeljenih na povjerenju, empatiji i podršci, kao i odgovarajuće osobne predispozicije za rad s ovom dobnom skupinom.

Sljedeća tablica (**Tablica 2:** Ključne kompetencije jedinica lokalne i regionalne samouprave za uključivanje mladih) sažima ključne kompetencije potrebne za učinkovito uključivanje studenata i mladih.

Tablica 2:

Ključne kompetencije jedinica lokalne i regionalne samouprave za uključivanje mladih

Kategorija kompetencija	Specifične vještine/znanja	Primjeri praktične primjene
Komunikacijske	Aktivno slušanje, empatija, prilagodba jezika publici, sposobnost vođenja dijaloga i moderiranja rasprava, precizno formuliranje poruka i davanje konstruktivne povratne informacije.	Provođenje konzultacijskih sastanaka sa studentima i mladima, izrada informativnih materijala na pristupačan način, medijacija u konfliktnim situacijama.
Participativne	Poznavanje metoda i alata participacije (npr. radionice, debate, online konzultacije, participativni proračuni), sposobnost osmišljavanja uključivih procesa, facilitacija i spremnost na dijeljenje moći i odgovornosti.	Dizajniranje i provedba participativnog proračuna za studente i mlade, organiziranje strateških radionica s tim ciljanim skupinama, provođenje otvorenih konzultacija.
Rad sa studentima i mladima	Razumijevanje razvojne psihologije studenata i mladih, poznavanje specifičnih potreba i problema mladih, sposobnost izgradnje povjerenja i autoriteta, motiviranje i podržavanje njihovih inicijativa, asertivnost.	Organiziranje studentskog i omladinskog savjeta, provođenje animacijskih aktivnosti, podrška neformalnim studentskim i omladinskim grupama, reagiranje na teške situacije i potrebe pojedinih mladih.
Menadžerske i organizacijske	Strateško planiranje, upravljanje projektima, prikupljanje sredstava, izgradnja partnerstava, koordinacija aktivnosti, poznavanje pravnog okvira vezanog uz mlade i participaciju.	Razvoj i provedba općinske strategije za mlade, koordinacija međuinstitucionalne suradnje u aktivnostima mladih, upravljanje programima potpora za organizacije mladih.
Interpersonalne i osobne	Otvorenost prema novim idejama, fleksibilnost, kreativnost, strpljenje, timski rad, spremnost na učenje i promjenu stavova, visoka osobna kultura.	Prilagodba provjerenih praksi lokalnim uvjetima, eksperimentiranje s novim oblicima uključivanja studenata i mladih, izgradnja pozitivnih odnosa s mladim liderima, suočavanje s neuspjesima i izvlačenje zaključaka.

Izvor: vlastita obrada

U sažetku, učinkovito uključivanje studenata i mladih zahtijeva da službenici jedinica lokalne i regionalne samouprave transformiraju svoju ulogu iz tradicionalno shvaćene administrativne funkcije usmjerene na upravljanje u ulogu mentora, facilitatorâ i podržavatelja participativnih procesa. Prijateljski stav, spremnost na promjenu vlastitih stavova kao rezultat dijaloga i poštivanje mišljenja mladih ključni su elementi. Službenici jedinica lokalne i regionalne samouprave trebaju prvenstveno razvijati meke vještine, pokazivati fleksibilnost, otvorenost za eksperimentiranje s novim oblicima suradnje te se odmaknuti od tradicionalnih, hijerarhijskih modela upravljanja prema partnerskim odnosima.

Neki primjeri učinkovite primjene kompetencija u suradnji s mladima mogu biti:

- » Imenovanje namjenskih koordinatora za mlade ili povjerenika za mlade unutar struktura gradske/općinske uprave. Oni bi trebali biti odgovorni za pokretanje, koordiniranje i praćenje aktivnosti usmjerenih mladim stanovnicima.
- » Osposobljavanje službenika i zaposlenika javnih ustanova (poput kulturnih centara, knjižnica, škola) za specifičnosti rada s mladima i suvremene metode građanske participacije.
- » Osnivanje savjeta mladih pri jedinici lokalne i regionalne samouprave i imenovanje kompetentnih i angažiranih voditelja/mentora koji trebaju imati formalne kvalifikacije i odgovarajuće predispozicije za rad s mladima. Njihovu ulogu treba poticati kao mentora i facilitatorâ koji podupiru rad savjeta, osiguravaju nesmetan protok informacija između savjeta i tijela lokalne samouprave, ali ne dominiraju njegovim radom.

Jedinice lokalne i regionalne samouprave trebaju također osigurati dodatne resurse kada je riječ o suradnji sa studentima i mladima i njihovu angažmanu u javnim poslovima. To uključuje financijske, materijalne, tehnološke i digitalne resurse.

Financijski resursi koje osiguravaju jedinice lokalne i regionalne samouprave trebaju biti stabilno i transparentno financiranje aktivnosti studenata i mladih unutar proračuna. Specifična sredstva trebala bi se izdvojiti za funkcioniranje savjeta mladih, uključujući administrativnu i uredsku podršku te naknadu troškova putovanja članova savjeta na sastanke ili događaje na kojima predstavljaju savjet. U širem modelu može se uspostaviti participativni proračun mladih, kojim se mladima daje izravan utjecaj na raspodjelu dijela javnih sredstava, kao i stvaranje lokalnih fondova za inicijative koje predlažu studentske ili omladinske organizacije. Još jedna opcija je podrška mladima i omladinskim organizacijama u dobivanju vanjskih sredstava, primjerice iz programa Erasmus+. Ključno je da studenti i mladi imaju pristup odgovarajućim materijalnim i tehnološkim resursima. To uključuje pristup prostorima prilagođenima mladima i lako dostupnima za sastanke, radionice, debate i provedbu projekata, kao i osnovnoj uredskoj i multimedijskoj opremi te širokopojasnom internetu.

Sve je važnije koristiti digitalne platforme i online alate za komunikaciju, provođenje konzultacija, glasanje ili suradnju na projektima. Studenti i mladi odlično se snalaze u digitalnom svijetu, stoga jedinice lokalne i regionalne samouprave trebaju biti prisutne i aktivne i u ovom prostoru.

3.2 Izgradnja poticajnog ekosustava za aktivno sudjelovanje studenata i mladih na terenu

Pojedinačne aktivnosti jedinica lokalne i regionalne samouprave možda neće donijeti očekivane rezultate ako nisu ukorijenjene u širem, poticajnom okruženju. Stoga je ključno izgraditi lokalni ekosustav za aktivnosti studenata i mladih, temeljen na suradnji različitih aktera – javnih, nevladinih, obrazovnih i poslovnih – koji mladima pružaju podršku i autonomiju te stvaraju mrežu međusobnih poveznica i prilika.

Učinkovit ekosustav može se graditi na sljedećim stupovima:

- » Bliska suradnja sa sveučilištima i školama, uključujući studentska vijeća koja djeluju unutar njih, od presudne je važnosti. Obrazovne ustanove, osobito u ruralnim područjima, često monopoliziraju aktivnosti mladih, pa moraju postati otvorenije za vanjske inicijative, suradnju s drugim akterima i stvarna partnerstva sa studentima.
- » Partnerstvo s nevladinim organizacijama koje rade za mlade ili ih vode mladi. Te organizacije često imaju specijalizirana znanja, iskustvo u radu s mladom generacijom i fleksibilnost koja može nedostajati javnim institucijama.
- » Uključivanje lokalnih kulturnih institucija (poput knjižnica, kulturnih centara), sportskih i rekreacijskih centara te drugih aktera koji mladima mogu ponuditi atraktivne oblike provođenja slobodnog vremena i razvoja interesa. Oni mogu biti poticajna platforma za započinjanje dijaloga s mladom generacijom.

» Uključivanje lokalnih poduzeća koja mogu koristiti aktivnosti društveno odgovornog poslovanja (CSR) kao osnovu za financiranje vrijednih inicijativa za studente i mlade, privlačenje mladih lokalnim poslovnim subjektima kao budućim nositeljima karijera i izgradnju njihova osjećaja pripadnosti na ovaj način.

Stvaranje koherentnog ekosustava podrške studentima i mladima, umjesto provedbe pojedinačnih, izoliranih akcija, značajno povećava šansu za trajno i učinkovito uključivanje mladih. Sinergija djelovanja različitih aktera – jedinica lokalne i regionalne samouprave, sveučilišta, škola, nevladinih organizacija, kulturnih institucija i poduzeća – stvara raznovrsnije prilike i olakšava mladima pronalaženje vlastitog puta aktivnosti i angažmana. Jedinice lokalne i regionalne samouprave trebaju djelovati kao pokretač, koordinator i mentor u izgradnji takvog lokalnog ekosustava, stvarajući platforme za dijalog i suradnju te potičući različite aktere na zajedničko, sustavno djelovanje za studente i mlade. Izolirane inicijative, iako vrijedne, u pravilu imaju manji utjecaj, ograničen doseg i slabiju mogućnost dugoročnog učvršćivanja rezultata..

3.3 Zašto su alati za javno uključivanje važni

Javno uključivanje ključno je u participativnim procesima jer potiče uključivo donošenje odluka i angažman zajednice. Ovaj odjeljak donosi sveobuhvatan pregled alata osmišljenih za olakšavanje i podršku javnom uključivanju.

Alati za javno uključivanje pružaju vrijedne resurse širokom spektru dionika, poput visokoobrazovnih institucija, srednjih škola, organizacija civilnog društva i javnih vlasti. Oni unapređuju procese zajedničkog donošenja odluka, promiču društvenu koheziju i osnažuju zajednice da aktivno doprinesu oblikovanju svojih okruženja. Strateška primjena ovih metoda omogućuje dionicima korištenje kolektivne inteligencije, poticanje inkluzivnosti i poboljšanje kvalitete rezultata u oblikovanju javnih politika i projekata lokalnog razvoja.

Javne vlasti suočene su s rastućim očekivanjima da uključe građane u donošenje odluka kako bi se povećala transparentnost, odgovornost i povjerenje. Alati za uključivanje pomažu jedinicama lokalne i regionalne samouprave i javnim upravama da bolje razumiju potrebe

zajednice, usklade politike s prioritetima građana i zajednički oblikuju rješenja koja odražavaju lokalne realnosti.

Participativne metode poput mapiranja dionika, participativnog proračuna i javnih konzultacija omogućuju javnim vlastima prikupljanje različitih perspektiva, premošćivanje jaza između donositelja odluka i zajednica te ublažavanje potencijalnih sukoba. Nadalje, alati poput radionica su-dizajna i „*listening sessions*“ olakšavaju suradnju između jedinica lokalne i regionalne samouprave i stanovnika, jačajući demokratsko upravljanje i potičući društvenu uključenost.

Integriranjem alata za javno uključivanje u procese oblikovanja politika, javne vlasti mogu poboljšati legitimnost odluka, povećati učinkovitost pružanja usluga i promicati kulturu aktivnog građanstva. Ove metode ne samo da osnažuju građane, nego i jačaju kapacitete institucija da odgovore na složene društvene izazove.

3.4 Priručnik s alatima za javne vlasti

Ovaj vodič namijenjen je kao inspiracija i podrška u provedbi projekata koji na promišljen i učinkovit način uključuju lokalne zajednice i akademsku sredinu. Suradnja, otvorenost prema različitim perspektivama i suvremeni participativni alati načini su za poticanje promjena, osobito u zapuštenim područjima koja zahtijevaju intervenciju i ponovno izgrađivanje društvenih odnosa u post-COVID eri.

U skladu s participativnim i projektnim pristupom te na temelju metodologije razvijene u sklopu projekta HEIsCITI, u nastavku se predstavljaju preporučene tehnike i alati za procese participacije.

Ovi alati, utemeljeni na design thinkingu, učenju temeljenom na projektima (PBL) i participativnim metodama, testirani su i potvrđeni u svojoj učinkovitosti u radu sa studentima. Oni uključuju projektne timove (studente) i dionike u transformaciju urbanih prostora. Alati olakšavaju timsku suradnju, angažman korisnika i razvoj inovativnih rješenja, dok istodobno potiču zajedničku odgovornost za izazove i rezultate.

1.

Storytelling:

Prikupljanje priča relevantnih za zajednicu radi otkrivanja problema, potencijala i vrijednosti određenog prostora. Korištenje snage narativa poboljšava razumijevanje potreba stanovnika i stvara učinkovita rješenja.

2.

Mapa dionika:

Identificiranje i analiziranje ključnih pojedinaca, skupina ili organizacija koje utječu na pro-jekt ili na koje projekt utječe. Kategorizacija prema utjecaju i uključenosti pomaže u razumijevanju potreba, očekivanja i potencijalnih sukoba.

3.

Mapiranje prostora:

Vizualizacija poveznica između elemenata sustava ili procesa radi prepoznavanja ključnih područja interakcije, izazova i mogućnosti optimizacije. Prostorno mapiranje ključno je za urbano planiranje i revitalizaciju.

4.

Persona:

Izrada detaljnih profila fiktivnih korisnika koji predstavljaju tipične krajnje korisnike rješenja. Persona Canvas fokusira se na motivacije, potrebe i izazove, osiguravajući rješenja usmjerena na korisnika.

5.

Dijagnostička anketa:

Prikupljanje kvantitativnih i kvalitativnih podataka radi razumijevanja mišljenja, prioriteta i iskustava zajednice. Ankete daju pregled trendova, dok intervjui nude dublje uvide.

6.

Opazanja:

Sustavno praćenje ljudskog ponašanja ili interakcija u prirodnom kontekstu radi otkrivanja stvarnih potreba i izazova korisnika.

7.

Analiza izazova i prilika :

8.

Identificiranje prepreka i prednosti unutar projekta radi određivanja prioriteta, smanjenja izazova i maksimiziranja koristi.

Charrette:

Interdisciplinarna metoda radionica, osobito učinkovita u urbanom planiranju, koja uključuje različite dionike u zajedničko osmišljavanje rješenja.

9.

Generiranje ideja:

Tehnike poput brainstorminga ili brainwritinga koje omogućuju stvaranje inovativnih rješenja, fokusirajući se na količinu i kreativnost prije evaluacije ideja.

Ovi alati pomažu u osmišljavanju uključivih, inovativnih i učinkovitih projekata koji odgovaraju na urbane izazove i jačaju snažan angažman zajednice

10.

Prototipiranje:

Proces izrade ranih, često nesavršenih verzija proizvoda ili usluga radi testiranja ideja u praksi. Cilj je brzo provjeriti koncepte, identificirati probleme i prikupiti povratne informacije korisnika. Prototipi mogu biti papirnati modeli, digitalni dizajni ili funkcionalne verzije. Ovaj alat pomaže razumjeti potrebe korisnika, testirati funkcionalnost i unaprijediti rješenja u ranoj fazi dizajna – posebno važno u metodama poput design thinkinga.

Detaljni opisi i specifikacije ovdje navedenih alata dostupni su u dokumentu „Alati aktivne parti-cipacije: priručnik za facilitatora građanskog angažmana“. Dokument je razvijen u sklopu pro-jekta HEIsCITI.

3.5 Povezanost alata i mogućih implementacija u djelovanju jedinica lokalne i regionalne samouprave

Pristup usvojen u projektu polazi od pretpostavke da studenti razvijaju svoje participativne kompetencije za uključivanje u lokalne poslove tijekom studija ili školovanja, često izvan standardnog obrazovnog okvira, dok istodobno jedinice lokalne i regionalne samouprave uče kako surađivati s obrazovnim sektorom (sveučilištima, srednjim školama) kako bi se dobro i višedimenzionalno pripremile za suradnju sa studentima. Sljedeća tablica (Tablica 2: Povezanost alata i mogućih implementacija u participativnim procesima uključivanja studenata i mladih u lokalne poslove) donosi primjere mogućnosti korištenja alata predstavljenih u točki 3.4. u vezi s provedbom odabranih javnih aktivnosti u kojima mladi trebaju sudjelovati..

Tablica 3:

Povezanost alata i mogućih implementacija u participativnim procesima uključivanja studenata i mladih u lokalne poslove

Alat/aktivnost	Savjeti mladih	Participativni proračuni mladih	Prostorno planiranje	Planiranje i razvoj investicija	Dizajn i razvoj javnih usluga	Razvoj lokalnih strategija	Inicijative odozdo	Javne konzultacije i dijalog	Suradnja sa studentskim vijećima i organizacijama
Storytelling (pričanje priča)				X	X	X	X	X	
Mapa dionika			X	X	X	X	X	X	X
Mapiranje prostora			X	X	X	X		X	
Persona	X		X	X	X	X	X		X
Dijagnostička anketa	X	X			X	X	X	X	
Opažanja	X	X	X	X	X	X	X		
Analiza izazova i prilika		X		X			X		
Charrette (interdisciplinarna radionica)			X	X		X	X	X	
Generiranje ideja		X			X		X		X
Prototipiranje			X	X	X		X		

Section 4

Sažetak i zaključak

Posljednjih godina značajne globalne transformacije, uključujući pandemiju COVID-19, vojne napetosti, rastuću klimatsku krizu i tehnološki napredak poput umjetne inteligencije, preoblikovale su društva i donijele dosad *nezabilježene izazove i prilike*. Ovi pomaci naglašavaju hitnu potrebu da prostorno planiranje i urbani razvoj usvoje *participativni pristup*. Ovaj dokument, jedan od ključnih rezultata projekta „Visokoobrazovne institucije kao inovativni pokretači održivog razvoja u europskim gradovima u post-COVID eri“ (HEIsCITI Erasmus+ projekt), pruža smjernice i preporuke za javne politike za lokalne i regionalne vlasti o tome kako učinkovito surađivati s građanima. Cilj projekta je *premostiti povijesni jaz* između vlasti i akademske zajednice te potaknuti značajnu suradnju za održivo prostorno planiranje i urbani razvoj.

Uključivanje građana, studenata i visokoobrazovnih institucija (HEI) ključno je za zajedničko stvaranje inovativnih rješenja koja učinkovito odgovaraju na složene društvene izazove. Građani donose dragocjeno lokalno znanje i perspektive, dok HEI pridonose vrhunskim istraživanjima i inovacijama. Studenti, prepoznati kao pokretači promjena, unose svježeg pogleda, digitalnu pismenost i snažnu želju za rješavanjem stvarnih problema, zbog čega njihovo aktivno sudjelovanje u donošenju odluka predstavlja strateško ulaganje u društveni kapital i inovacije

Građansko uključivanje više nije opcija, već *nužnost za značajnu urbanu transformaciju*, osiguravajući da donošenje odluka bude *suradnički proces* koji uključuje različite perspektive. Ovaj pristup osnažuje zajednice, stvara osjećaj vlasništva i jača društvenu koheziju. Za javne vlasti koristi su znatne: *vodi do učinkovitijih i prihvaćenijih javnih politika*, povećava društvenu koheziju i povjerenje, unapređuje rješavanje problema i inovacije te jača angažman zajednice u provedbi. HEI, kao centri inovacija, nude *pristupe utemeljene na dokazima*, prilike za testiranje i širenje inovativnih rješenja te doprinose razvoju kvalificirane radne snage za javne službe, osiguravajući da istraživanja odgovaraju aktualnim potrebama zajednice

Kako bi se olakšalo ovo ključno uključivanje, dokument donosi sveobuhvatne strategije, metode i alate:

Izgradnja partnerstava s HEI-ima je od najveće važnosti – prijelaz s fragmentiranih suradnji na strukturirana, dugoročna partnerstva, uključujući prepoznavanje zajedničkih interesa i ciljeva, uspostavu institucionalnih okvira poput memoranduma o razumijevanju (MoU) i zajedničkih savjetodavnih odbora, stvaranje living labova i urbanih inovacijskih hubova za testiranje u stvarnom okruženju, osiguravanje stabilnih financijskih i poticajnih struktura te provedbu mehanizama praćenja i evaluacije za mjerenje učinka.

Uključivanje HEI-a, srednjih škola i studenata ključno je za poticanje dugoročnog građanskog sudjelovanja.

Glavne metode uključuju:

- » Integracija izazova lokalne uprave u obrazovne kurikule kroz module učenja temeljenog na izazovima, kolegije građanskog angažmana i istraživanja politika u završnim radovima. Primjeri poput riječke platforme otvorenih podataka i Programa urbanih istraživanja u Turkuu ilustriraju ovu integraciju
- » Stvaranje studentskih stipendija i programa stažiranja u općinama, nudeći praktično iskustvo i mentorstvo unutar gradskih odjela. Municipal Intern Program u Pennsylvaniji, SAD, služi kao primjer.
- » Korištenje digitalnih alata i građanske tehnologije poput mobilnih aplikacija, društvenih mreža, VR simulacija, platformi participativnog proračuna i hackathona radi maksimalnog uključivanja mladih. Barcelonska platforma Decidim i portal Stuttgart – Meine Stadt to najbolje pokazuju.
- » Organiziranje radionica sukreiranja i participativnih dizajnerskih laboratorija, gdje studenti izravno surađuju s donositeljima politika i urbanistima, prelazeći izvan pukih konzultacija. Primjeri su riječki Re-Value Business Challenge i inicijativa Firenze per il Clima.
- » Poticanje studentskih inovacija i poduzetništva kroz inovacijske hubove, financiranje inicijativa i natjecanja u predstavljanju ideja. Startup Inkubator Rijeka i portugalski Urban Innovation Laboratory demonstriraju ovaj pristup.
- » Promicanje zastupljenosti mladih u razvoju politika kroz osnivanje savjeta mladih i uključivanje studentskih predstavnika u savjetodavna tijela, čime se osigurava da glas mladih bude izravno uključen u upravljanje. Primjeri su Savjet mladih Grada Rijeke i zakonski sustav savjeta mladih u Finskoj.

Privlačenje ovih obrazovnih dionika zahtijeva uspostavljanje poticaja (akademsko priznanje, istraživačke prilike), stvaranje platformi za zajedničko djelovanje (urbani inovacijski laboratoriji, projekti u zajednici), integraciju suradnje u kurikule te aktivno dijeljenje uspjeha i izgradnju vidljivosti. Pilot projekti Hochschule der Medien (Stuttgart), Sveučilišta Mykolas Romeris (Litva) i WSB University (Poljska) pokazali su praktične primjene i pozitivne rezultate, osnažujući studente da se suoče sa stvarnim urbanim izazovima i sukreiraju rješenja.

Za učinkovito djelovanje lokalne samouprave ključni su jasni i stabilni pravni okviri (npr. za savjete mladih) te participativno razvijeni općinski programi i strategije. Zaposlenici lokalne samouprave moraju posjedovati ključne kompetencije: komunikacijske, participativne i za rad s akademskom zajednicom/studentima/mladima, kao i snažne menadžerske i interpersonalne vještine. Time se njihova uloga transformira iz administratora u mentore, facilitatora i animatore participativnih procesa. Nadalje, potrebni su odgovarajući financijski, materijalni, tehnološki i digitalni resursi za podršku aktivnostima mladih, uključujući namjenska sredstva i pristupačne online platforme

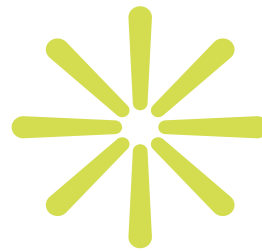
U konačnici, uspješno uključivanje studenata i mladih ovisi o izgradnji poticajnog ekosustava koji uključuje blisku suradnju sa sveučilištima, školama, nevladinim organizacijama, kulturnim institucijama i poslovnim sektorom. Lokalna i regionalna samouprava trebaju djelovati kao inicijator, facilitator i koordinator ovog ekosustava, potičući dijalog i sustavno djelovanje. Dokument također ističe plan za jačanje angažmana kroz

četiri faze: dijagnozu i strateško planiranje, provedbu aktivnosti i inicijativa, ključne aspekte provedbe te praćenje, evaluaciju i osiguravanje održivosti, naglašavajući ciklus stalnog unapređivanja i strategije za prevladavanje uobičajenih prepreka sudjelovanju

Na kraju, predstavljen je priručnik alata za javno uključivanje, utemeljen na design thinkingu i participativnim metodama (npr. storytelling, mapa dionika, generiranje ideja, prototipiranje), kako bi se unaprijedilo zajedničko donošenje odluka i osnažile zajednice, pokazujući kako se ovi alati mogu primijeniti u različitim općinskim aktivnostima – od prostornog planiranja do dizajna javnih usluga.

U konačnici, prihvatanjem sveobuhvatnih strategija i alata predstavljenih u ovim smjernicama, lokalne i regionalne vlasti imaju jedinstvenu priliku nadilaziti tradicionalne modele upravljanja. Ovaj suradnički ekosustav, potaknut uvidima i energijom građana, studenata i HEI-a, nije samo način odgovora na aktualne urbane izazove, već i način za izgradnju temelja održivih, otpornih i doista demokratskih društava spremnih na zajedničko oblikovanje svoje budućnosti i uspjeh u svijetu koji se stalno mijenja. Ove smjernice služe kao ključni plan za poticanje dubljeg građanskog angažmana i osiguravanje da glasovi svih članova zajednice, osobito mladih, budu sastavni dio oblikovanja gradova sutrašnjice.

Lokalne i regionalne vlasti: oblikujte svoju budućnost!

Osnažite mlade:

Prepoznajte studente i mlade kao ključne pokretače promjena u urbanom razvoju.

Suradnja s HEI-ima:

Gradite strateška, dugoročna partnerstva za inovacije i politike utemeljene na dokazima.

Prigrbite participaciju:

Provedite uključive modele upravljanja koji grade povjerenje i osjećaj vlasništva.

Integrirajte učenje:

Ugradite izazove lokalne uprave u obrazovne kurikule radi poticanja građanske odgovornosti.

Iskoristite digitalne alate:

Koristite građansku tehnologiju i online platforme za šire uključivanje.

Uložite u kompetencije:

Opremite osoblje participativnim i komunikacijskim vještinama za mentoriranje mladih lidera.

Izgradite ekosustav:

Suradujte sa školama, OCD-ima i poduzećima u stvaranju poticajnog okruženja.

Djelujte sustavno:

Slijedite plan angažmana – planirajte, provedite, pratite i prilagođavajte.

Transformirajte svoj grad:

Gradite održive, otporne i uključive urbane budućnosti kroz aktivno sudjelovanje građana.

Reference

Wong, Y. L. (2023). What is Participatory Planning in the Urban Setting? Inclusion Matters. Singapore: Lee Kuan Yew School of Public Policy.

<https://lkyspp.nus.edu.sg/research/social-inclusion-project>,

Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=4436760> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4436760>

Co-creating Urban Transformation: A Guide to Community Listening and Engagement for Future-fit Cities. (n.d.). <https://innovation.eurasia.undp.org/resource/co-creating-urban-transformation>

Enhancing the Student Civic Experience.

<https://civicuniversitynetwork.co.uk/resources/student-civic-engagement>

Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. Journal of the American Institute of planners, 35(4), 216-224.

Case Studies Report, UCITYLAB Erasmus+ project.

<https://ddd.uab.cat/pub/infpro/2019/273094/UCITYLAB-Case-Study-Report.pdf>

Turku Urban Research Programme.

https://urbantransitionsmission.org/wp-content/uploads/2023/11/11_Turku_Session_UTM-in-Action_broke-ring-solutions-and-connecting-innovation-leaders-providers.pdf

Municipal Intern Program application period open. (n.d.). Quaker Valley Council of Governments.

<https://www.qvcog.org/announcements/municipal-intern-program-application-period-open>

Decidim. (n.d.). <https://decidim.org/>

Mbembic. (2023b, November 23). Natjecanje Poslovni izazov u Rijeci – srednjoškolci osmišljavali projekte vezane uz plavu ekonomiju održivi razvoj – Grad Rijeka. Grad Rijeka.

<https://www.rijeka.hr/natjecanje-poslovni-izazov-u-rijeci-srednjoskolci-osmisljavali-projekte-vezane-uz-plavu-ekonomiju-odrzivi-razvoj/>

Comune di Firenze - Firenze per il clima. (2024, May 1). Firenze per il clima. Firenze per Il Clima.

<https://firenzeperilclima.it/>

Urban Innovation Laboratory. (2025, June 6).

<https://www.interregeurope.eu/good-practices/urban-innovation-laboratory>

Redazione, L. (2022, October 24). EUREKA – Training urban innovators. LAMA.

<https://agenziaalama.eu/appunti/news/eureka-training-urban-innovators/>

Youth Council - City of Rijeka. (2024, October 31). City of Rijeka.

<https://www.rijeka.hr/en/city-government/city-council/youth-council/?noredirect=en-GB>

Youth representation bodies. (n.d.).

<https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/finland/53-youth-representation-bodies>

Home - Borgo prossima | Spazi ai giovani - Open Toscana. (n.d.). Borgo Prossima | Spazi Ai Giovani.

<https://partecipa.toscana.it/web/borgo-prossima-spazi-ai-giovani>

GET INVOLVED! (n.d.).

<https://op.europa.eu/webpub/com/get-involved/en/index.html>

"Shaping the City Together" and the Urban Development Concept Berlin 2030.

<https://oidp.net/en/practice.php?id=1253>

"Shaping the City Together" and the Urban Development Concept Berlin 2030.

<https://oidp.net/en/practice.php?id=1253>

Amsterdam Smart City. (n.d.). Amsterdam Smart City. Amsterdam Smart City.

<https://amsterdamsmartcity.com/>

Bürgerbeteiligungsportal. (2024). Stuttgart-Meine-Stadt.de.

<https://www.stuttgart-meine-stadt.de/>

Homepage | SMOTIES Project. (2024, April 22). SMOTIES Project.

<https://humancities.eu/smoties/>

2025